

Aktualizace Programu rozvoje obce Vrbátky

Lenka Škopová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Lenka Škopová
Osobní číslo:	M22643
Studijní program:	B0413A050024 Ekonomika a management
Specializace:	Ekonomika a management veřejné správy a regionálního rozvoje
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Aktualizace programu rozvoje obce Vrbátky

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Provedte literární rešerši týkající se problematiky programu rozvoje obcí.

II. Praktická část

- Provedte socioekonomickou analýzu obce Vrbátky.
- Navrhněte aktualizaci programu rozvoje obce Vrbátky.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.
KRBOVÁ, Jana. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075525871.
LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 9788074024177.
MALIZIA, Emil E.; FESER, Edward J.; RENSKI, Henry a DRUCKER, Joshua. *Understanding local economic development*. Second edition. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2021. ISBN 978-0-367-55739-3.
PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 9788024756080.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Danko, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. května 2025**

L.S.

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Petr Novák, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na aktualizaci Programu rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028. Hlavním cílem této práce je vytvořit návrh aktualizace na základě vymezení hlavních rozvojových výzev. Práce se nejdříve věnuje teoretické části, která se zaměřuje na problematiku obcí a jejich financování, místní rozvoj, strategický management a na strategické plánování. Následně práce přechází k praktické části, která zpracovává socioekonomickou analýzu obce Vrbátky. Socioekonomická analýza je doplněna rozhovory realizovanými s aktéry místního rozvoje, kteří napomohli k odhalení hlavních rozvojových výzev. Na základě identifikovaných výzev je provedena aktualizace návrhové části, která se zaměřuje na aktualizaci všech oblastí programu rozvoje, které již nejsou relevantní pro současné podmínky a potřeby rozvoje obce. Návrhová část se také zaměřuje na identifikaci nových programových cílů, opatření a aktivit, které vycházejí zejména ze zrealizovaných rozhovorů.

Klíčová slova: místní rozvoj, aktualizace, program rozvoje, obec, socioekonomická analýza, aktéři místního rozvoje

ABSTRACT

The bachelor thesis focuses on the revision of the Development Programme of the Municipality of Vrbátky for the period 2022-2028. The main objective of this thesis is to create a proposal for the revision based on the identification of the main development challenges. The thesis firstly deals with the theoretical part, which focuses on the issues of municipalities and their financing, local development, strategic management and strategic planning. Then the thesis moves on to the practical part, which elaborates a socio-economic analysis of the municipality of Vrbátky. The socio-economic analysis is complemented by interviews conducted with local development actors who helped to reveal the main development challenges. On the basis of the identified challenges, a revision of the design part is made, which focuses on updating all areas of the development programme that are no longer relevant to the current conditions and needs of the development of the municipality. The design section also focuses on the identification of new program objectives, measures and activities based mainly on the interviews conducted.

Keywords: local development, revision, development programme, municipality, socio-economic analysis, local development actors

Na tomto místě bych ráda vyjádřila své upřímné poděkování mému vedoucímu bakalářské práce Ing. Lukášovi Dankovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady, trpělivost a čas, který mi věnoval během celého procesu psaní práce.

Velké poděkování patří také mé rodině a přátelům za jejich neustálou podporu, povzbuzení a víru, kterou mi po celou dobu studia projevovali.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 PROBLEMATIKA OBCÍ A JEJICH FINANCOVÁNÍ.....	14
1.1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA.....	14
1.2 OBEC A JEJÍ ČLENĚNÍ	15
1.2.1 Členění podle počtu obyvatel.....	16
1.2.2 Členění podle činnosti obecních úřadů	17
1.3 ORGÁNY OBCE A JEJICH KOMPETENCE.....	18
1.3.1 Zastupitelstvo obce a jeho funkce	18
1.3.2 Rada obce a její funkce	18
1.3.3 Starosta a jeho funkce.....	19
1.3.4 Obecní úřad a jeho funkce.....	19
1.3.5 Tajemník obce	19
1.3.6 Orgány zastupitelstva a rady obce.....	20
1.4 HOSPODAŘENÍ A MAJETEK OBCE.....	21
1.4.1 Struktura majetku obce.....	21
1.4.2 Rozpočet obce	22
1.4.3 Struktura rozpočtu obce.....	23
1.4.4 Rozpočtová skladba.....	24
1.4.5 Příjmy obce.....	24
1.4.6 Výdaje obce.....	26
1.4.7 Rozpočtový proces	27
2 MÍSTNÍ ROZVOJ	28
2.1 KOMUNITNĚ VEDENÝ MÍSTNÍ ROZVOJ.....	28
2.2 METODA LEADER	29
2.3 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY	29
3 STRATEGICKÝ MANAGEMENT	30
3.1 STRATEGICKÝ MANAGEMENT V RÁMCI VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	31
3.2 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ.....	31
3.3 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V RÁMCI VEŘEJNÉ SPRÁVY	32
3.4 IDENTIFIKAČNÍ METODY	33
3.5 NÁVRHOVÁ ČÁST STRATEGIE	34
3.5.1 Aktualizace návrhové části.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA OBCE VRBÁTKY	36
4.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBCE VRBÁTKY.....	36

4.1.1	Orgány obce.....	37
4.2	OBYVATELSTVO	37
4.2.1	Změny v demografické struktuře.....	37
4.2.2	Věková struktura obyvatelstva	38
4.2.3	Migrace obyvatel	40
4.3	OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	41
4.3.1	Bydlení.....	41
4.3.2	Vzdělání.....	42
4.3.3	Zdravotnické a sociální péče	43
4.3.4	Kultura.....	43
4.3.5	Sport a volný čas.....	46
4.3.6	Spolky a sdružení.....	48
4.4	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	51
4.5	INFRASTRUKTURA	52
4.5.1	Technická infrastruktura.....	52
4.5.2	Dopravní infrastruktura	53
4.6	EKONOMICKÁ STRUKTURA	54
4.6.1	Druhy a rozloha pozemků.....	54
4.6.2	Ekonomické subjekty	55
4.6.3	Nezaměstnanost	56
4.7	HOSPODAŘENÍ A VNĚJŠÍ VZTAHY	56
4.7.1	Příjmy rozpočtu	57
4.7.2	Výdaje rozpočtu.....	58
4.7.3	Přijaté transfery – dotace	60
4.7.4	Vnější vztahy a vazby.....	61
5	ROZHOVORY S KLÍČOVÝMI AKTÉRY MÍSTNÍHO ROZVOJE.....	64
6	NÁVRH AKTUALIZACE PROGRAMU ROZVOJE OBCE VRBÁTKY	70
6.1	VIZE OBCE VRBÁTKY	70
6.2	AKTUALIZACE PROGRAMU ROZVOJE OBCE	71
6.2.1	Opatření č. 1	71
6.2.2	Opatření č. 2	72
6.2.3	Opatření č. 3	72
6.2.4	Opatření č. 4	74
6.2.5	Opatření č. 5	74
6.2.6	Programový cíl č. 1.....	74
6.2.7	Programový cíl č. 2.....	78
	ZÁVĚR.....	80
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM TABULEK	86
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	87

ÚVOD

Program rozvoje obce je klíčovým strategickým dokumentem, který definuje kam bude obec v následujících pár letech směřovat. Vzhledem na neustále měnící se potřeby obyvatel, obce a dalších subjektů působících na jejím území a také s nově identifikovanými výzvami, je nutné program rozvoje průběžně aktualizovat. Jen tak je program rozvoje schopný zachycovat aktuální potřeby a napomáhat rozvoji všech oblastí na území obce.

Bakalářská práce se zaměřuje na aktualizaci Programu rozvoje obce Vrbátky, který je v platnosti na období 2022-2028. I když se jedná o strategický dokument, který je stále platný a využívaný obcí, tak v návaznosti na nově identifikované výzvy je nezbytné provést aktualizaci již nerelevantních oblastí.

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části budou na základě literární rešerše a dalších zdrojů vysvětleny stěžejní pojmy, které budou korespondovat s tématem práce. Tyto pojmy budou rozděleny do tří kapitol. První kapitola se bude zaměřovat na problematiku obcí a jejich financování, druhá kapitola se bude zaměřovat na klíčové pojmy místního rozvoje a třetí kapitola bude reflektovat strategický management a plánování ve veřejné správě.

Praktická část bakalářské práce se bude zabývat socioekonomickou analýzou obce Vrbátky, která bude vycházet ze sekundárních dat dostupných na internetových stránkách. Dále budou v praktické části zrealizované rozhovory s aktéry místního rozvoje, které budou představovat data primární. Socioekonomická analýza doplněná rozhovory identifikuje hlavní rozvojové výzvy, které následně poslouží k tvorbě aktualizace návrhové části Programu rozvoje obce Vrbátky. V této návrhové části proběhne aktualizace vize, programových cílů, opatření a aktivit, které budou na základě identifikovaných výzev nerelevantní a bude nutná jejich aktualizace. Dále budou navrženy zcela nové programové cíle a opatření, které budou podrobněji popsány v jednotlivých aktivitách a budou odrážet aktuální stav obce Vrbátky.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je návrh aktualizace Programu rozvoje obce Vrbátky na základě vymezení hlavních rozvojových výzev. Aby byl tento stanovený cíl dosažen, bude nejdříve provedena literární rešerše, která podrobně popíše teoretickou část práce. Informace v teoretické části budou především čerpány ze sekundárních zdrojů, a to z odborné literatury a z českých i zahraničních internetových zdrojů. Teoretická část práce bude tvořit podklad pro zpracování praktické části práce.

Praktická část bude tedy stavět na poznatcích teoretické části a nejdříve se bude zaměřovat na socioekonomickou analýzu, která bude popisovat obec Vrbátky a její současný stav. Následně bude provedena analýza hospodaření obce. Data potřebná pro provedení obou analýz budou čerpána především ze strategických dokumentů obce, Českého statistického úřadu a dalších relevantních internetových zdrojů. Primární data v praktické části budou zaopatrěna semistrukturovanými rozhovory zrealizovanými s aktéry místního rozvoje, kteří poskytnou cenné informace. Na základě socioekonomické analýzy, analýzy hospodaření a zrealizovaných rozhovorů budou odhaleny hlavní rozvojové výzvy se kterými se obec potýká. Na základě těchto identifikovaných výzev dojde v návrhové části práce k aktualizaci Programu rozvoje obce Vrbátky. Návrhová část bude představovat aktualizaci dosavadní vize, cílů, opatření a aktivit programu rozvoje a stanovení zcela nových programových cílů, opatření a aktivit, které budou reflektovat aktuální situaci obce.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 PROBLEMATIKA OBCÍ A JEJICH FINANCOVÁNÍ

1.1 Územní samospráva

Během vývoje české veřejné správy se neustále prolínaly aspekty centralizace a decentralizace v oblasti územní samosprávy. Tento vliv byl zcela patrný ve všech sférách územní samosprávy, a to od měst přes kraje až po země. Pod pojmem země se myslí historická města jejichž rysy mají svoji vlastní povahu. (Svoboda, 2017, s. 14).

Podle Lochmannové (2017, s. 31) znamená pojem územní samospráva územně vymezenou oblast, která má oprávnění k spravování a užívání hmotných a nehmotných statků a může nezávisle rozhodovat o svých osobních záležitostech. Podle slov Lochmannové je územní samospráva vytvářena územními celky, a to konkrétně městskými a obecními jednotkami, krajskými oblastmi, a nakonec regiony soudržnosti. Lochmannová vysvětluje pod obecními jednotkami obce a města daného území.

V souvislosti s územní samosprávou se vyjadřuje i Provazníková (2015, s. 12) a to tak, že ji označuje jako součást veřejné správy, která je uskutečňována uvnitř menších územních správních jednotek, do kterých je stát rozčleněn. Můžeme tvrdit, že tyto jednotky tvoří organizace jejichž povaha není centrální institucí.

Fungování územní samosprávy vychází z právního rámce, který je stanoven v Ústavě České republiky. Tento rámec upravuje postavení, pravomoci a organizační strukturu územní samosprávy. Jak bylo uvedeno výše, územní samospráva je rozdělena na konkrétní územní celky. V rámci demokratického systému stát deleguje část své moci, tedy státní moci, právě těmto územním celkům, které následně získávají částečné pravomoci a odpovědnosti. Tyto pravomoci a odpovědnosti jim umožňují jednat a rozhodovat v určitých oblastech. Každý územní samosprávný celek, ať už se jedná o obce, města nebo kraje, se vždy vyznačují několika společnými vlastnostmi. Mezi tyto vlastnosti spadá například společenská jednotnost, historické tradice, ekonomická a finanční nezávislost, oprávnění vydávat vlastní legislativu a v neposlední řadě také odpovědnost za uspokojování potřeb svých občanů (Káňa a Kalousková, 2019, s. 47).

Provazníková (2015, s. 26-27) podotýká, že systém územní samosprávy není založen na hierarchickém uspořádání, nýbrž na principu nadřízenosti a podřízenosti, protože jak už bylo zmíněno výše, každá územní správní jednotka může nezávisle rozhodovat o svých osobních záležitostech.

1.2 Obec a její členění

Malast (2016, s. 258-259) zdůrazňuje, že na úvod je podstatné zmínit Ústavu České republiky, která nám formuje takzvaný systém, který je zaměřen na dvě úrovně samosprávy. Tento zmiňovaný systém člení územní samosprávné celky (dále také „ÚSC“) na dvě kategorie. První kategorie se zaměřuje na základní ÚSC, kterými je chápána municipální správa. Druhá kategorie se zaměřuje na vyšší ÚSC, kterými jsou myšleny kraje, také často označovány za obce vyššího stupně. Malast také poznamenává, že obec může mít spoustu různých významů, ale v mnoha případech je chápána právě jako společenství lidí, kteří jsou spojení nějakým stejným společným znakem.

Podle Káni a Kalouskové (2019, s. 49) je zřejmé, že ve své publikaci definují pojem municipální správy, tedy obce, jako neodmyslitelnou část územního samosprávného celku, který funguje jako nezávislý správní celek. Dále uvádějí, že obec hájí veřejné a občanské zájmy a vykonává státní moc, to v rámci pravomocí, které ji byly státem delegovány. Záležitosti, které byly obci delegovány vyšším orgánem, má právo regulovat. Malast (2016, s. 99) upřesňuje, že regulace je ale omezena jen v rámci jejího územní, to znamená, že obec nemůže zasahovat mimo své stanovené rozhraní.

Malast (2016, s. 76-77) doplňuje definici obce a to tak, že je nejběžnějším příkladem veřejnoprávní instituce, která je právně oddělená od státu. Je třeba ale zdůraznit, že obec má rysy jak korporace, tak disponuje i rysy veřejného úřadu

Kána a Kalousková (2019, s. 49-50) charakterizují obec prostřednictvím znaků jako je území, občané, funkce a název, které jsou následující:

1. **Území** obce, které je dáno jedním nebo více katastrálními územími, která jsou podrobněji zobrazena v územním plánu obce a zapsána v registru nemovitostí. Tato katastrální území udávají hranice obce a dělí se na vnitřní, které jsou nazývány intravilán a vnější složky, které jsou nazývány extravilán. Vnitřní složky obce, jsou takové plochy obce, které jsou vyhrazené pro bydlení a tím pádem jsou tedy osídleny občany. Za vnější složky obce jsou považovány takové plochy obce, které tvoří pozemky, orné plochy a lesní porosty. Na rozdíl od vnitřních složek obce, které jsou zastavěné, tyto oblasti nejsou osídlené občany.
2. **Občané** obce, kteří tvoří lidskou složku a účastní se na činnostech, které obec vykonává. Obyvatelstvo obce je reprezentováno osobami s trvalou residencí na

území dané obce, s poctou občanství České republiky, právníckými subjekty s residencí v dané obci a také dalšími právníckými a fyzickými subjekty. Dále autoři uvádějí, že se obyvatelé zapojují do věcí obce dvěma způsoby. Jeden způsob je označován za přímý a druhý za nepřímý. Přímý znamená, že se občané aktivně zapojují do veřejného dění a rozhodování v obci prostřednictvím různých forem účasti, a to například zapojením se do veřejných jednání. Nepřímý znamená, že občané mají možnost ovlivnit chod v obci, a to prostřednictvím volby svých zástupců do obecního zastupitelstva.

3. **Funkce** – pod tímto pojmem se rozumí to, že obec provádí skrze své vybrané zástupce samosprávu a státní správu. Samosprávu chápeme jako samostatnou působnost, kdy obec funguje nezávisle a to tak, že rozhoduje o svých vlastních záležitostech. Státní správou je myšleno, že obec vykonává působnost přenesenou, tudíž vykonává úkoly, které na ni delegoval stát.
4. **Název** – je myšlen její oficiální název, kterým je daná obec označena.

Lochmannová (2017, s. 31) ve své publikaci charakterizuje obec na základě jiných, lehce odlišných kritérií, než uvádějí výše zmiňovaní Káňa a Kalousková, a to konkrétně na územní jednotku, lidský faktor, ekonomickou strukturu a právní strukturu.

1.2.1 Členění podle počtu obyvatel

Podle Káni a Kalouskové (2019, s. 50) lze členit obce do několika kategorií jimiž jsou následující typy:

1. **Vesnice** – Považujeme za obec, jež má menší počet občanů, kteří jsou zejména zaměstnaní v primárním sektoru. Je pro ni typická nedostatečně rozvinutá infrastruktura, neboť její cesty jsou užší, slabě propojeny a s velkým zastoupením vegetace. Tento typ obce slouží zejména jako prostor pro setkávání místních obyvatel nebo k pořádání kulturních akcí. Malast (2016, s. 284) doplňuje, že pro nadpoloviční většinu vesnic v České republice je běžné, že počet obyvatel nepřesahuje 500 obyvatel.
2. **Městys** – Tento název je typický pro obec, která se nachází mezi vesnicí a městem. Jedná se tedy o obec, která je větší než vesnice, ale zároveň je menší než město. Lochmannová (2017, s. 31) doplňuje tuto definici a uvádí, že žádné obci nemůže být přiznán status městyse, pokud se jím nestala do současnosti.

3. **Město** – Jedná se o územně vyhraničenou jednotku, pro kterou je typické, že má minimálně 3000 občanů. Rozprostírá se na několika katastrálních územích a jeho pracovní síla není omezena jen a primární sektor. Nabízí rozsáhlejší škálu služeb, které jsou využívány jak místními obyvateli, tak i jedinci z okolí. Oplývá též vyšším výskytem fenoménů, jako je například kriminalita, omamné látky a fenomény další. Městský úřad vykonává záležitosti, které mu delegoval stát, nebo také záležitosti, které spadají pro dané územní v jeho odpovědnosti.
4. **Okresní město** – Je hlavním městem daného okresu, ve kterém se nacházejí různé veřejné instituce, které řeší záležitosti určité oblasti. Okresních měst v České republice máme celkově 77.
5. **Statutární město** – Jde konkrétně o takové město, kterému zákon stanovuje právě postavení statutárního města. Jeho kompetence a pravomoci jsou delegovány na ustanovené městské obvody a části na které se město člení. Rozprostírá se stejně jako město na několika katastrálních územích a je administrativně řízeno magistrátem města.
6. **Krajské město** – Je hlavním městem daného kraje, ve kterém má své sídlo krajský úřad, který rozhoduje o záležitostech, které nejsou řízeny státem, ale spadají do kompetencí dané oblasti.
7. **Hlavní město Praha** – Praha má speciální právní postavení, které je upraveno samostatným zákonem. Svoboda (2017, s. 44) dodává, že Praha je hlavním městem, krajem i obcí, jejíž struktura se více vztahuje k statutárnímu městu více než ke kraji.

1.2.2 Členění podle činnosti obecních úřadů

Káňa a Kalousková (2019, s. 51) rozdělují obce a obecní úřady podle jejich rolí v rámci působnosti, a to do tří hlavních kategorií:

1. **Obec a obecní úřad I. stupně** – jedná se o takové obce, jejichž obecní úřad provádí činnosti v základní působnosti, vykonává primární úkoly, má nízký počet občanů a obvykle se rozprostírá na jednom katastrálním území. Organizační schéma obecního úřadu je jednoduché a není zapotřebí vytváření odborů.
2. **Obec a obecní úřad II. stupně** – jedná se o takové obce, jejichž obecnímu úřadu stát delegoval specifické kompetence, aby prováděl činnosti v přenesené působnosti. To znamená, že tyto obecní úřady se zabývají úkoly, které by normálně prováděl stát.

3. **Obec a obecní úřad III. stupně** – zde jsou namysli takové obce, jejichž obecní úřad zajišťuje činnosti v rozšířené působnosti, a to jak v oblasti své obce, tak i okolních oblastech jiných obcí. Tento obecní úřad je oprávněn realizovat například následující záležitosti: registrace obyvatel, registrace dopravních prostředků, vystavování identifikačních dokumentů a dalších legitimací.

1.3 Orgány obce a jejich kompetence

V českých pravidlech pro obce, jak zmiňuje Malast (2016, s. 289), se neprosadil takzvaný Steinův model, ve kterém se obecní samospráva dělí na mezi sebou autonomní složky. Ale oproti tomu se ujal systém, ve kterém se nachází klíčový orgán (zastupitelstvo), který rozhoduje a zřizuje orgány další. Svoboda (2017, s. 45) uvádí, že oblast působení obcí je tedy uskutečňována jejich orgány, které lze segmentovat na základě obdobných faktorů, podobně jako orgány samosprávy kraje. Každá obec by měla disponovat následujícími orgány, které jsou podrobněji uvedeny v podkapitolách níže.

1.3.1 Zastupitelstvo obce a jeho funkce

Zastupitelstvo obce je klíčovým orgánem, který rozhoduje o důležitých záležitostech dané obce. Jedná se o orgán, který je právně zajištěn a sestává z několika zástupců, kteří jsou voleni občany, a to na čtyřleté funkční období. Odpovědností zastupitelstva je ustanovovat finanční a kontrolní výbory, které fungují jako podpůrné orgány, tudíž se snaží nabídnout užitečné rady zastupitelstvu při jeho rozhodování (Lochmannová, 2017, s. 32). Káňa a Kalousková (2019, s. 52) rozšiřují o to, že obvyklý počet osob v zastupitelstvu obce se liší podle množství občanů v dané obci. Obvyklý počet členů zastupitelstva se pohybuje mezi 5 a 55 osobami. Kromě toho autoři podotýkají, že zastupitelstvo má povinnost informovat veřejnost a to tím, že své plány, úmysly a rozhodnutí publikuje buď na úředních deskách nebo jinou metodou. Může nastat i k situaci, kdy nebylo možné ustanovit členy zastupitelstva, tudíž tento orgán není k dispozici. V takovém případě zajišťuje odpovědnost ustanovený státní zaměstnanec určený Ministerstvem vnitra České republiky, který bude spravovat zájmy dané obce. Avšak tento zaměstnanec nemá tak rozsáhle pravomoci k tomu, aby například nakládal s majetkem obce, uzavíral smlouvy nebo byl zodpovědný za dotace.

1.3.2 Rada obce a její funkce

Lochmannová (2017, s. 32) konstatuje, že exekutivním orgánem obce je její rada, která je v samostatné působnosti pod kontrolou zastupitelstva obce. V působnosti přenesené je

orgánem, který činí rozhodnutí a ve spolupráci s obecním úřadem schvaluje nařízení obce. Počet členů rady musí být vždy lichý, to v rozmezí 5 až 11 osob a nemůže převýšit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Pokud počet osob v zastupitelstvu klesne pod 15, tak v takovém případě se rada obce neustanovuje. Schůze rady obce nejsou zpřístupněny pro veřejnost, tudíž občané dané obce se těchto zasedání nemohou účastnit. Rada obce má pravomoc zakládat komise obce.

1.3.3 Starosta a jeho funkce

Starosta obce je subjekt, který je hlavním představitelem obce a jedná jejím jménem. Za práci, kterou vykonává se zodpovídá zastupitelstvu obce a je jím i volen do svého postu. V případě jeho nepřítomnosti jeho záležitosti přebírá místostarosta. Mezi jeho povinnosti patří například dohlížet na zaměstnance v obecním úřadu, organizovat a koordinovat veřejné zasedání zastupitelstva obce a rady obce, je odpovědný za informovanost občanů anebo schvaluje obecní nařízení (Lochmannová, 2017, s. 32).

1.3.4 Obecní úřad a jeho funkce

Obecní úřad je orgán obce, který se skládá ze starosty, místostarosty, tajemníka a zaměstnanců obce, kteří jsou součástí jeho organizační struktury. Hlavním představitelem obecního úřadu je již zmiňovaný starosta obce. Obecní úřad není právnickou osobou, která by mohla mít vlastní práva a závazky, ale jde o orgán, který jedná jménem obce (Horzinková a Novotný, 2021, s. 184-185). Káňa a Kalousková (2019, s. 54) dodávají, že pokud se jedná o obec většího rozměru a zároveň obecní úřad vykonává státní správu, tak její uspořádání uvnitř obecního úřadu je komplexnější. Obecní úřad vykonává záležitosti, které mu udělila obecní rada nebo zastupitelstvo obce a také poskytuje pomoc komisím při jejich plnění úkolů.

1.3.5 Tajemník obce

Tajemník je pracovníkem obecního úřadu, není tedy nezávislým orgánem obce a jeho ustanovení je nezbytné pro obec a obecní úřad II. a III. stupně. Pro obec a obecní úřad I. stupně není ustanovení tajemníka povinností, ale jde o preference. Tajemník je ustanoven starostou obce, ale na základě získání schválení řídícího pracovníka krajského úřadu. Tajemník je zodpovědný za zajištění povinností obecního úřadu a podlého dozoru ze strany starosty obce. Zda není pozice tajemníka v obci ustanovena, tak za povinnosti odpovídá starosta obce (Horzinková a Novotný, 2021, s. 186-187).

1.3.6 Orgány zastupitelstva a rady obce

Káňa a Kalousková (2019, s. 53) uvádějí, že orgán, který může ustanovit zastupitelstvo obce je **výbor**. Musí mít alespoň pět členů a být v lichém počtu. Zastupitelstvo musí povinně ustanovit výbory finanční a kontrolní, ale mohou se zřídit i výbory pro výchovu a vzdělání anebo dopravu. Výbory dávají zastupitelstvu obce své návrhy na změny nebo doporučení, které je poté dále zvažuje. Horzinková a Novotný (2021, str. 190-191) dodávají, že výboru předsedá občan z řad členů zastupitelstva. Výbory obce podléhají kontrole zastupitelstva a vykonávají záležitosti, které jim zastupitelstvo obce uložilo.

Horzinková a Novotný (2021, s. 191-192) nám dále specifikují podrobněji následující výbory:

1. **Finanční výbory** zajišťují kontrolu nad obecním majetkem a rozpočtem a také plní záležitosti, které jim uložilo zastupitelstvo obce.
2. **Kontrolní výbory** dohlíží na to, zda zastupitelstvo a rada obce dodržují své závazky, zda ostatní výbory a obecní úřad berou ohled na zákony a také vykonávají záležitosti, které jim udělilo zastupitelstvo obce. Musí mít alespoň tři členy, kterými nesmí být starosta, místostarosta a tajemník obecního úřadu. Výbor po své kontrole zpracovává dokument, který následně poskytuje zastupitelstvu obce.
3. **Místní výbory** jsou ustanoveny zastupitelstvem obce v jeho určitých částech. Tento orgán má minimálně tři členy, které stanovuje zastupitelstvo a stávají se jimi obyvatelé obce, kteří mají trvalé bydliště v dané části obce. Předsedu místního výboru vybírá zastupitelstvo se svých řad. Tento výbor předkládá zastupitelstvu obce, radě a dalším výborům své poznatky (Horzinková a Novotný, 2021, s. 191-192).

Komise jsou orgány rady obce, pro které nejsou nějak určeny podmínky, jako tomu je například u výborů. Káňa a Kalousková (2019, s. 53) tvrdí, že se jedná se o orgány, které v samostatné působnosti zastávají úlohu konzultačního subjektu, a to například komise kulturní, dopravní nebo školství. V přenesené působnosti se hovoří o přestupkové komisi, která je ustanovena starostou dané obce. Horzinková a Novotný (2021, s. 187) upřesňují, že přestupková komise je takzvaný **zvláštní orgán** obce, který je vytvořený na základě zvláštní legislativy.

1.4 Hospodaření a majetek obce

Obec podle Hejdukové (2015, s. 40) disponuje majetkem, který patří do jejího vlastnictví a je zodpovědná za jeho hospodaření. Zákon ukládá povinnost obci nakládat s tímto majetkem podle svého vlastního uvážení a také ukládá povinnost si podle něj zhotovovat vlastní rozpočet a spravovat své finanční prostředky. Obecní rozpočet musí být odsouhlasen zastupitelstvem dané obce a obecní rada je orgánem, který s rozpočtem nakládá, pokud však byla v obci ustanovena. Pokud však obecní rada ustanovena nebyla, tak s rozpočtem nakládá samotné zastupitelstvo. Zřízený finanční výbor, který působí v dané obci realizuje dozor nad zacházením s finančními prostředky a majetkem obce.

Káňa a Kalousková (2019, s. 54) dodávají že obec disponuje jak movitým, tak nemovitým majetkem a za jeho nakládání odpovídá příslušná obecní samospráva, která nese odpovědnost vůči obyvatelům dané obce. Obec disponuje oprávněním uzavírat smlouvy a též je oprávněna realizovat prodej, nabízet k pronájmu, provozovat podnikání a zaručit se majetkem ve svém vlastnictví. Obec musí administrativně zaznamenávat veškerý majetek, který patří do jejího vlastnictví a musí s ním nakládat efektivně a racionálně. Obec musí dostatečně zabezpečit svůj majetek tak, aby nedocházelo k jeho znehodnocení, likvidaci nebo krádeži. Majetek, který patří do vlastnictví obce by podle autorů měl být určený k:

- rozvoji veřejných zájmů jako jsou školní zařízení, zdravotnické zařízení nebo k rozvoji kulturních prostor a dalších,
- realizaci místní samosprávy jako je například sídlo, ve kterém tato samospráva sídlí,
- jiným aktivitám na území obce jako například k výkonu podnikatelské činnosti.

1.4.1 Struktura majetku obce

Káňa a Kalousková (2019, s. 54) člení majetek, který patří do vlastnictví obce na aktiva a na pasiva. Kde aktiva představují majetek k dlouhodobému využívání, který se člení na následující:

- Hmotný nemovitý – např. pozemky, nemovitosti, výstavby a další
- Hmotný movitý – např. obecní vybavení, technika určená k dopravě, stroje atd.
- Nehmotný – např. technické znalosti a dovednosti, licenční práva nebo programy atd.
- Finanční – např. hotovost, akciové listy, obligace atd.

A pasiva představují takový majetek, který byl získaný z osobních finančních zdrojů například počáteční kapitál. Pasiva představují také majetek, který byl získaný z cizích finančních prostředků, a to například z bankovních úvěrů.

Káňa a Kalousková (2019, s. 55) uvádí, že obec také může nabýt majetek, který se označuje za takzvaný obecný majetek. Tento majetek, který se označuje za obecný zahrnuje následující:

- majetek, který obce vlastnily původně a označoval se za původní,
- majetek, který byl získán v dřívějších dobách a označuje se za historický,
- majetek, který byl získaný převedením, a to prostřednictvím smlouvy o koupi nebo prostřednictvím jakékoliv jiné smlouvy,
- majetek, který byl přijatý od Ministerstva Kultury České republiky.

1.4.2 Rozpočet obce

Káňa a Kalousková (2019, s. 55) poskytují definici obecního rozpočtu, kdy obec vykonává činnost jako ekonomicky nezávislý subjekt a nakládá s prostředky určenými k financování. S těmito prostředky musí nakládat v souladu s rozpočtovým plánem. Rozpočet obce je přístupný široké veřejnosti a člení se na příjmové a výdajové položky.

Provazníková (2015, s. 51-53) tvrdí, že v rovině ÚSC jsou tvořeny rozpočty obcí a krajů, které se také nazývají územními rozpočty. Ve své publikaci popisuje územní rozpočty čtyřmi funkcemi a to:

1. Decentralizované peněžní fondy – tyto rozpočty jsou tvořeny příjmy, které si obce či kraje inkasují z redistribuce rozpočtové soustavy, ale také se jedná o příjmy, které ÚSC vyprodukují samy. S územním rozpočtem je nakládáno obdobně jako s dalšími rozpočty veřejného sektoru.
2. Rozpočet jakožto bilance – tyto územní rozpočty jsou bilancí, což znamená, že příjmy a výdaje obce či kraje by se měly v kalendářním roce rovnat.
3. Rozpočet jakožto plán finanční – tyto územní rozpočty jsou chápány jako plán, který udává, jak se bude s příjmy a výdaji zacházet. Hlavním cílem finančního plánu je pohlídat, aby obce či kraje měly dostatek finančního prostředků na pokrytí svých výdajů. Obce či kraje mohou tedy schválit jen ty výdaje, které pokryjí svými očekávanými příjmy, a to rezervami nebo půjčkami, které budou schopni splácet.

4. Rozpočet jakožto prostředek k dosažení cílů obecní a regionální politiky – jednoduše znamená na co se rozpočet obce či regionu zaměřuje a jakou oblast považuje za důležitou v budoucím rozvoji.

Sedmihradská (2015, s. 28-29) souhlasí s Provazníkovou v tom, že rozpočet můžeme nazvat takzvaným plánem financování, který se skládá z příjmů a výdajů a připravuje se na jeden rok. Tento plán financování zahrnuje i další procesy, které vytváří a hospodaří s peněžními fondy. Dále také uvádí, že rozpočet obce podléhá kontrole ze strany zastupitelstva, které dohlíží na starostu, obecní radu či úřad, zda nakládají s finančními prostředky podle stanovených pravidel. Tato kontrola se soustředí především na to, zda finanční prostředky byly využity v souladu s pravidly, ale ne na to, zda jsou v souladu s 3E – úsporností, účinností a smysluplností.

Pavlík et al. (2020, s. 61) doplňuje Sedmihradskou o definici kontroly 3E, která je následující:

- Účelnost – Effectiveness – charakterizuje to, jak daná organizace například obec dokáže plnit svůj účel a tím realizovat své předem definované cíle. Pokud tak plní, znamená to, že její činnost je smysluplná.
- Efektivita – Efficiency – charakterizuje, jak dobře jsou využity všechny dostupné prostředky obce k tomu, aby dosáhla požadovaného výsledku.
- Hospodárnost – Economy – charakterizuje dovednost obce dosáhnout stanoveného cíle, aniž by zbytečně plýtvala prostředky, a to především prostředky finančními.

1.4.3 Struktura rozpočtu obce

Provazníková (2015, s. 60) vysvětluje, že rozpočty obce či kraje bývají zpracovávány ve dvou pohledech, a to jako běžné a kapitálové rozpočty.

Rozpočet, který je považován za **běžný** je v podstatě rozvaha opětuujících se běžných příjmů a výdajů. Rozpočet je možno zkonstruovat jako vyrovnaný, kde jsou si příjmy a výdaje rovny. Tento vyrovnaný rozpočet znázorňuje, že obec či kraj jsou schopny hradit běžné náklady z běžných příjmů. Rozpočet lze také zkonstruovat jako nevyrovnaný, kde si nejsou příjmy a výdaje rovny. Nevyrovnaný rozpočet poukazuje na neschopnost obce či kraje hradit běžné příjmy pomocí běžných výdajů (Provazníková, 2015, s. 60).

Rozpočet, který je považován za **kapitálový** zahrnuje příležitostné příjmy a výdaje, které jsou především orientované na investice a na nabývání majetku dlouhodobé povahy. Tento rozpočet může být:

- Bilancovaný – kdy kapitálové příjmy odpovídají kapitálovým výdajům.
- Schodkový – kdy kapitálové příjmy nepokrývají kapitálové výdaje.
- Kladný neboli rozpočet s přebytkem – kdy kapitálové příjmy převyšují kapitálové výdaje (Provazníková, 2015, s. 61-62).

1.4.4 Rozpočtová skladba

Hejduková (2015, s. 55) tvrdí, že rozpočtová soustava veřejné správy musí podléhat zásadám vyrovnanosti a přehlednosti příjmů a výdajů. Aby bylo těchto zásad dodrženo, tak Ministerstvo financí České republiky publikuje rozpočtovou soustavu, podle které se veřejná správa musí řídit a je pro ni povinná. Uspořádání příjmů a výdajů podle rozpočtové soustavy poskytuje subjektům veřejné správy jednoduché a uspořádané údaje o jejich změně.

1.4.5 Příjmy obce

Hejduková (2015, s. 59) uvádí, že veřejná správa, do které spadají právě i obce, musí disponovat dostatečným množstvím finančních prostředků. Díky těmto finančním prostředkům jsou obce schopny realizovat svá poslání. Příjmy obce předpisem stanovuje a rozčleňuje rozpočtová skladba.

Provazníková (2015, s. 75) poskytuje členění rozpočtů obcí či krajů na čtyři základní složky, kterými jsou následující:

1. daňové příjmy,
2. transfery a dotace,
3. nedaňové příjmy,
4. úvěry či půjčky.

Daňové příjmy

Provazníková (2015, s. 75-78) tvrdí, že daňové příjmy tvoří dominantní součást příjmů a dělí se na místní, sdílené a svěřené daně. Místní daně představují takové daně, za které při jejich výběru a administraci zodpovídá daná obec či kraj. Územní samosprávný celek je přitom i zodpovědný za sazby a osvobození u daní místních. Kdežto svěřené daně jsou takové daně,

nad kterými nemá veškerou moc obec či kraj, ale stát. Stát je subjektem, který tyto daně vybírá. Zákon poté určuje, jaký konkrétní podíl obdrží jednotlivé obce a kraje z vybraných daní svěřených. U daní sdílených stát a územní samosprávné celky disponují společnou daňovou základnou. Územní samosprávné jednotky nedisponují pravomocemi tuto daňovou základnu nebo strukturu u daně sdílené upravovat. Maaytová a kol. (2015, s. 108) souhlasí s Provazníkovou v tom, že daňové příjmy představují jednu z největší složky příjmů.

Transfery a dotace

Dotace jsou územním samosprávným celkům obvykle distribuovány z rozpočtu nějakého jejich nadřízeného subjektu, ale může dojít i k distribuci dotace mezi sobě rovnými si celky. Distribuce dotací je složitým procesem a je založena na řadě kritérií, které územní samosprávné celky musí splnit, aby dotaci obdržely. Některými z kritérií jsou například množství obyvatel, velikost území, počet míst k bydlení a další. Bylo by vhodné, aby zmiňovaná kritéria byla jednoduše identifikovatelná a v jednoznačně vyčíslených jednotkách v každé obci a kraji (Provazníková, 2015, s. 85).

Existuje základní členění dotací, a to na účelové a neúčelové dotace. Účelové dotace jsou obcím a krajům přidělovány na základě předem specifikovaného cíle, které si tyto územní správní celky určily. Obce a kraje jsou následně povinny využít tyto účelové dotace pro tento cíl a zároveň musí respektovat požadavky poskytovatele dotace. Neúčelové dotace přidělovány obcím a krajům za podmínky splnění stanoveného kritéria. Na rozdíl od dotací účelových nejsou zodpovědné poskytovateli dotace a mohou tak finanční prostředky využít podle svého uvážení (Provazníková, 2015, s. 86).

Provazníková (2015, s. 87) poukazuje na to, že velice často dochází k záměně mezi dotací a transfery. Vnitřní transfery činí dotace, které jdou obcím či krajům. Za transfery se považují ty finanční prostředky, které distribuují subjekty vyšší úrovně (např.: stát) nižším subjektům tedy územním samosprávným celkům.

Nedaňové příjmy

Provazníková (2015, s. 89-92) tvrdí, že u nedaňových příjmů mají územní samosprávné celky větší možnost v rozhodování, než je tomu u příjmů daňových. Mezi některé tyto příjmy patří následující:

- Příjmy, kterých územní samosprávný celek dosáhl sám a to podnikáním. Do této skupiny patří například příjmy, které ÚSC získaly pronájmem či prodejem majetku, který mají ve vlastnictví.

- Poplatky – jedná se například o sběr a odvoz komunálního odpadu, poplatky za knihovnu, za sportovní střediska a další.
- Příjmy, které plynou z poplatků za administrativní záležitosti.

Úvěry a půjčky

Provazníková (2015, s. 94) popisuje, že jedním z běžných způsobů financování zejména investičních výdajů jsou půjčky. Půjčky představují příjmy a zároveň dluhy ÚSC, které musí v budoucnosti splatit. Tyto dluhy musí splatit subjektům vůči kterým disponují závazky. Obce, kterým se nepodařilo sjednat půjčku na kapitálovém trhu, tak si mohou půjčit od vládních orgánů na ústřední úrovni. ÚSC si mohou sjednat také úvěry v bankách, které poskytují tyto služby.

1.4.6 Výdaje obce

Provazníková (2015, s. 192) poznamenává, že v České republice disponují ÚSC kompetencemi a pravomocemi, které jim umožňují nakládat s výdaji. Obce používají finanční prostředky z rozpočtu na to, aby zafinancovaly služby a potřeby občanů, kteří se nacházejí na jejím území. Tyto finanční prostředky představují výdaje z rozpočtu na různé oblasti jako jsou například školství, infrastruktura, životní prostředí a další. Kromě toho, že obce musí zajistit potřeby místních obyvatel, musí také zafinancovat služby a potřeby, které jim nařídila vláda. Obce tedy disponují kompetencemi a pravomocemi, kterými tehdy disponovala vláda.

Provazníková (2015, s. 194) tvrdí, že se můžeme setkat s vícero možnostmi rozdělení výdajů. Nejvíce používaným rozdělením je z ekonomického úhlu pohledu, který dělí výdaje na běžné a kapitálové. Výdaje běžné jsou takové výdaje, které jsou pravidelné a jsou především vymezeny na personální náklady (tudíž například na mzdy), pořízení vody a na výdaje za energie a paliva atd. Výdaje, které se označují za kapitálové jsou především vyhrazeny na potřeby, které mají dlouhodobý charakter a zasahují do více rozpočtových let. Jedná se o finanční prostředky, které obec vynakládá na dlouhodobé projekty. Tyto projekty vyžadují výdaje, které nejsou vydány jednorázově, ale jsou časově rozložené. Finanční prostředky se vynakládají tedy průběžně. Jelikož se obvykle na tyto dlouhodobé projekty sjednává půjčka, tak kapitálové výdaje zahrnují i její splácení.

1.4.7 Rozpočtový proces

Provazníková (2015, s. 63) poskytuje definici rozpočtového procesu a tvrdí, že rozpočtovým procesem jsou chápány všechny kroky, které je zapotřebí dodržet při vedení hospodaření obce či kraje. Tyto kroky se musí realizovat během jednoho období, které se nazývá jako rozpočtové. Pravidla, která se zaměřují na územní rozpočty konkrétněji nestanovují jednotlivá specifika přípravy územního rozpočtu. Specifikami je myšleno zpracování, prodiskutování a odsouhlasení územního rozpočtu. Jelikož nejsou jednoznačně dána tyto specifika, proto se rozpočtový proces v každé obci liší. Na území České republiky se sestavují územní rozpočty, které jsou v platnosti jeden kalendářní rok. Kdežto rozpočtový proces se sestavuje na dobu delší, a to konkrétně na období jednoho a půl až dvou let. Rozpočtový proces se podle Provazníkové skládá z následujících sedmi fází:

1. retrospektivní analýzou a definováním hlavních cílů,
2. vypracováním rozpočtového návrhu,
3. diskuse a přijetí,
4. monitoring rozpočtového plánu,
5. stav reálného rozpočtového plánu,
6. zpětný monitoring,
7. aktualizace rozvojového a finančního plánu.

Sedmihradská (2015, s. 37) dodává, že rozpočtový proces se zabývá příjmy a výdaji veřejné správy. To, čím je z rozpočtového procesu dosaženo je jasně daný rozpočet, který představuje příjmy a výdaje obce či kraje. Sedmihradská na rozdíl od Provazníkové vymezuje pouze čtyři etapy rozpočtového procesu, které také označuje za takzvaný rozpočtový cyklus. Tento cyklus se skládá z následujících etap:

1. zpracování rozpočtu,
2. prodiskutování a přijetí rozpočtu,
3. nakládání s rozpočtem,
4. monitoring rozpočtu.

2 MÍSTNÍ ROZVOJ

Místní rozvoj je činnost, při které se vylepšují životní podmínky v určitém území tím, že se využívají různé dostupné prostředky jako jsou například lidé, peníze, materiál a přírodní bohatství. Tímto způsobem vznikají produkty a služby, které lze distribuovat. Cílem místního rozvoje je zlepšení životních podmínek v komunitě (Malizia et al., 2021, s. 15).

2.1 Komunitně vedený místní rozvoj

Podle Evropské komise (2018, s. 6) je komunitně vedený místní rozvoj neboli Community-Led Local Development (dále také „CLLD“) je metoda, která zapojuje obyvatele do řešení problémů, které se týkají jejich komunity. Jedná se především o řešení problémů jednotlivých prostředí, která se orientují na prostředí sociální, ekonomické a ekologické. Evropské unie (2022, s. 16) dodává, že CLLD byl prvně aplikován v devadesátých letech dvacátého století a byl inspirován metodou LEADER.

Když se CLLD obětuje dostatek času, energie a nižší kapitál, tak může mít velký dopad na zlepšení života lidí. Jinak řečeno CLLD tedy usiluje o aktivní zapojení místních obyvatel do rozvoje jejich prostředí. Výhodou CLLD je to, že zapojuje místní úřady, firmy a podnikatele do tvorby a realizace strategií, které napomáhají regionům přecházet k ekologičtější a udržitelnější budoucnosti (European Commission, 2018, s. 6).

Krbová (2016, s. 98) dodává, že venkovské oblasti se často čelí spoustě odlišných problémů jako je například prevence odchodu kvalifikovaného a ekonomicky aktivního obyvatelstva, zvýšení dostupnosti služeb nebo posílení ekonomického rozvoje na území a další.

Evropská unie (2022, s. 13-17) říká, že je důležité zmínit aplikaci CLLD. Jeho zavedení do praxe se aplikuje zdola nahoru, tudíž jeho primárním cílem je namotivovat obyvatele, korporace a společnost k navazování místních vazeb. Může jít například o navázání nějaké spolupráce nebo o založení místní akční skupiny (dále také „MAS“). Tyto vytvořené spolupráce nebo MAS následně spolupracují na tvorbě strategií místního rozvoje neboli Local Development Strategy (dále také „LDS“). Tvorba těchto strategií místního rozvoje je klíčovým a nezbytným prvkem při CLLD a metodě LEADER (European Network for Rural Development, 2016).

2.2 Metoda LEADER

Metoda či přístup LEADER je francouzská zkratka, která v českém jazyce představuje „*propojení opatření pro rozvoj hospodářství venkova*“. Byla vytvořena jako odpověď na selhání systému shora dolů a je tvořena sedmi zásadami, které ji charakterizují (European Network for Rural Development, 2021). Metoda LEADER byla poprvé implementována v roce 1991 a jejím cílem byla angažovanost místních aktérů do plánování a tvorby strategií, které budou podporovat růst venkova (European Union, 2022, s. 13).

Národní síť místních akčních skupin České republiky (2025) konkrétně specifikuje těchto sedm principů, kterými jsou:

1. *přístup zdola-nahoru,*
2. *partnerství veřejných a soukromých subjektů,*
3. *tvorba místní rozvojové strategie,*
4. *integrované a vícesektorové akce,*
5. *inovativnost řešení problémů venkovských regionů,*
6. *síťování a výměna zkušeností mezi aktéry rozvoje,*
7. *spolupráce v rámci společenských projektů MAS.*

2.3 Místní akční skupiny

Podle Národní sítě místních akčních skupin České republiky (2025) jsou místní akční skupiny takové skupiny, které jsou tvořeny obyvateli, svazky obcí, firmami nebo subjekty neziskového sektoru. MAS fungují na principu CLLD a aplikují přístup LEADER. Pomocí přístupu LEADER se snaží získat potřebné finance z Evropské unie a státních programů, aby mohly podpořit rozvoj venkovského území. Rozvoj daného území se řídí pomocí plánů a strategií, které jsou určovány zespodu směrem nahoru, což znamená, že jsou navrhovány přímo na místní úrovni, tudíž obyvateli, svazky a podnikatelskými subjekty v dané oblasti. Malizia et al. (2021, s. 220) dodává, že rozvoj územní se na rozdíl od ekonomického růstu analyzuje v delším časovém horizontu, a to obvykle během desetiletí.

3 STRATEGICKÝ MANAGEMENT

Krbová (2016, s. 11-12) konstatuje, že hlavní složkou strategického managementu je strategie a strategická analýza. Dále také tvrdí, že strategický management je možné definovat jako jev, který vytváří a začleňuje strategie do společnosti a tím podporuje její rozvoj. Primárním účelem této strategie je pozitivně ovlivnit okolnosti.

Na druhou stranu Fotr et al. (2020, s. 34) vykládá strategický management následovně „jedná se o umění a vědu formulovat, implementovat a hodnotit ve všech funkčních částech podnikatelského subjektů taková rozhodnutí, která zaručí dosažení stanovených cílů“.

Krbová (2016, s. 16-52) popisuje proces strategického managementu a člení jej do pěti hlavních fází, kterými jsou následující:

1. přípravná fáze,
2. strategická analýza,
3. výběr strategie,
4. implementační fáze,
5. monitoring a kontrola.

Fáze první, která se nazývá přípravná se orientuje na stanovení klíčového poslání a vize společnosti. Vize vyjadřuje, jak by měla vypadat budoucnost a je nezbytné, aby odpovídala poslání. Následně po stanovení poslání a vize jsou tyto dvě části podrobněji popsány do jednotlivých strategických cílů. Tyto cíle jsou poté v návrhové části seřazeny podle jejich důležitosti do takzvaných priorit. **Druhou fází** je strategická analýza, která se snaží zachytit aktuální situace, ve které se daná společnost vyskytuje. Hlavním posláním strategické analýzy je vytypovat oblasti, které napomohou k rozvoji dané společnosti. Osoby zodpovědné za tvorbu strategií by se měly orientovat v oblasti, ve které analýzu provádějí. Bez znalostí těchto oblastí je obtížné získat potřebná data a vědomosti pro její tvorbu. Strategická analýza zaměřená na veřejnou správu klade důraz na porozumění sociálního a ekonomického stavu, ve kterém se daná oblast vyskytuje. Analýza se zaměřuje například na infrastrukturu, kulturu, ekologické podmínky nebo na podnikatelské subjekty a další. Každá analýza by měla obsahovat stručný souhrn, který identifikuje možné problémy. Posouzení závažnosti problémů by měly realizovat subjekty lokálního rozvoje, kteří v oblasti působí. **Třetí fáze** se zaměřuje na výběr strategie, která nová řešení získává například pomocí brainstormingu, benchmarkingu nebo pomocí dalších řídicích metod. **Čtvrtá fáze**

strategického procesu managementu je implementace, která uvádí strategii do praxe. Čtvrtou fází lépe popisuje Fotr et al. (2020, s. 35) který tvrdí, že implementace formuluje souhrn navzájem provázaných činností, které uvádějí strategii do praxe. Při uvedení strategie do praxe je důležité vymezit krátkodobé a střednědobé plány, které musí obsahovat každá kvalitně zpracovaná strategie. **Pátou fází**, a tedy i fází poslední je podle procesu strategického managementu průběžné sledování a dozor. Díky kterým se možné s předstihem identifikovat potencionální ohrožení, analyzovat jejich vliv při uvedení do praxe a vymyslet opatření k tomu, aby k nim již nedocházelo.

Fotr et al. (2020, s. 34) rozděluje na rozdíl od Krbové strategický management pouze do tří hlavních fází, kterými jsou následující:

1. formulace strategie,
2. implementace strategie,
3. hodnocení strategie.

3.1 Strategický management v rámci veřejné správy

Veřejná správa funguje na výše zmiňovaných fázích strategického managementu a využívá některé z jeho typických prvků. Strategický management se ve veřejné správě uskutečňuje prostřednictvím klíčových subjektů, které pocházejí z dané oblasti tedy z území obce nebo kraje. Na rozdíl od organizace musí být strategie ve veřejné správě úředně odsouhlasená kompetentními orgány, aby mohla vstoupit v platnost. Jedná se o orgány jako jsou zastupitelstvo nebo vláda. Aby došlo k odsouhlasení, tak se tyto zmiňované subjekty veřejné správy musí kolektivně nebo alespoň většinově shodnout na závěru (Krbová, 2016, s. 18-19).

3.2 Strategické plánování

Krbová (2016, s. 25-26) poznamenává, že přispět ke zlepšení dosavadního stavu je jedním z hlavních účelů strategického managementu. Kdežto hlavním účelem strategického plánování, kterého by se na jeho konci mělo dosáhnout, je tvorba strategie. Strategické plánování lze dle Krbové charakterizovat jako systém, který vymezuje a realizuje dlouhodobé cíle, které byly předem stanoveny. Dále ve své publikaci stanovuje definici strategie a to následovně „*konceptní dokument popisující klíčové jevy a formující dlouhodobé cíle a opatření, které by měly směřovat k rozvoji*“.

Fotr et al. (2020, s. 31) charakterizuje strategii jako takový plán, podle kterého se subjekty rozhodují, když není zcela zřejmé nebo je těžké předvídat, co se stane v budoucnosti. Ve strategii jsou popsány strategické cíle, které se zaměřují na specifické oblasti a společnost se jich snaží docílit. Tyto strategické cíle jsou následně konkretizovány do jednotlivých opatření, které jsou podle důležitosti rozděleny do různých priorit. Jako poslední se strategii objevuje návrhová část, ve které se nachází bližší specifikace jednotlivých aktivit. Veber (2021, s. 121) více rozvádí pojem opatření, které se také mohou nazvat jako aktivity. Tyto aktivity slouží k tomu, aby se dosáhlo stanovených cílů a na jejich základě došlo k realizaci požadovaných změn.

Ministerstvo pro místní rozvoj (2018) uvádí, že strategie je detailně objasněným dokumentem a je koncipována ze tří základních segmentů a to analytických, strategických a aplikačních. Strategie blíže specifikuje problém, vizi, cíl a v neposlední řadě také opatření pomocí kterých se subjekty snaží stanovený cíl naplnit. Strategie dále popisuje, jak budou dané opatření uvedena do praxe a jaké subjekty se o praktické začlenění postarají.

Pavlík (2014, s. 25-27) poznamenává, že důležitým prvkem strategického plánování je jeho propojení s plánem financování, což zajišťuje vytvoření proveditelné a efektivní strategie. Dále autor popisuje postup strategického plánování. Tvrdí, že nejdříve se provede analýza rozvoje, ve které se zjistí současná situace, potřeby místních subjektů a jejich vize. Následně se zjistí, jak se v minulosti realizovaly projekty a identifikované poznatky se uplatní v následující tvorbě strategického plánu. Je též potřebné provést SWOT analýzu, která zjistí silné stránky, slabé stránky, příležitosti, možná ohrožení a napomůže ke stanovení cílů strategického plánu. Strategický plán má být dokumentem ze kterého je zcela jasné, jaké úkoly a pracovní činnosti se budou plnit a kdo bude odpovědný za jejich plnění. Jednotlivé projekty jsou blíže popsány v akčním plánu, což je samostatný dokument, který navazuje na strategický plán. Akční plán poskytuje bližší informace o časovém rozložení projektů a o jejich zdrojích financování.

3.3 Strategické plánování v rámci veřejné správy

Strategické plánování neboli programování se v oblasti veřejné správy začalo zavádět až po nějaké době, co se již uplatňovalo v sektoru privátním. Veřejná správa si začala tedy osvojovat přístupy programování od privátního sektoru, který si dané přístupy osvojoval již nějakou dobu před ní. Strategické plánování se ve veřejné správě začalo konkrétněji aplikovat v polovině 20. století a stalo se tak nesdílou součástí veřejné správy.

Programování je takový soubor postupů, ve kterém si subjekt veřejné správy utváří obraz o tom, čeho by v budoucnu chtěl dosáhnout a jakou oblast zamýšlí rozvíjet. Programování ve veřejném sektoru je poněkud náročnější postup než programování v nějaké společnosti. Hlavním důvodem jsou například rozdílné názory veřejné správy, které mohou mít jak zaměstnanci veřejné správy, tak široká veřejnost. Strategie by měla být ve veřejné správě tvořena na základě potřeb veřejnosti a organizací, tak aby je co nejvhodněji uspokojovala. Důležité je zmínit, že právě programování a vznik strategie je jedním ze základních stavebních kamenů strategického managementu (Krbová, 2016, s. 27-28).

3.4 Identifikační metody

Podle Krbové (2016, s. 55) jsou identifikačními metodami, které slouží k zjištění rizikových oblastí v návrhové části strategického plánu následující:

- metoda výzkumného veřejného mínění,
- řízení rozhovory.

Výzkumná metoda zaměřená na veřejné mínění se používá v případě nedostatečného množství informací. Nejčastěji se jedná o rozhovory s lokálními občany. Aby došlo ke sběru podstatných informací při realizaci této metody, musí se dodržet následující pravidla:

- Otázka by měla být formulována tak, aby byla neutrální a aby neovlivňovala výběr odpovědi.
- Povinností dotazujícího je, aby všechny rozhovory probíhaly za rovnocenných podmínek.
- Posledním pravidlem je, aby skupina respondentů byla schopná zastoupit širší populaci.

U metody, která se zaměřuje na cílené rozhovory je důležité, aby všechny rozhovory byly realizovány stejným dotazujícím. Je to z toho důvodu, aby byla zachována rovnocennost podmínek pro respondenty. Zejména podstatné je, aby byly otázky formulovány tak, aby nevyvolávaly nejasnosti při odpovědi respondenta a dotazující tak nezískal odpovědi s dvojitým významem.

3.5 Návrhová část strategie

Zjištěné informace o současné situaci, které vyplynuly ze strategické analýzy a vytypované rizikové oblasti se promítnou do návrhové části prostřednictvím cílů, opatření a priorit. Jakmile dojde k zjištění rizikových oblastí, tak se navrhnou opatření. Tato opatření budou mít za úkol daná rizika odstranit a následně zajistit jejich rozvoj. Návrhová část strategie představuje návrhy, jak docílit stanovené vize. Informace, které byly zjištěny na základě analýzy a rizikové oblasti se posoudí a rozdělí se do jednotlivých priorit, které se postupně budou rozvíjet. Tyto priority jsou poté řádně odůvodněny, aby bylo zřejmé, proč je klíčové je dále rozvíjet. Následně se stanoví cíl a k němu se navrhnou opatření, která zajistí dosažení tohoto cíle. Všechna opatření musí disponovat aktivitami, kterými se stanoveného cíle dosáhne. Návrhová část dále musí obsahovat rozložení jednotlivých aktivit v časovém horizontu, odhadované náklady a zdroj původu finančních prostředků (Krbová, 2016, s. 61-64).

3.5.1 Aktualizace návrhové části

Krbová (2016, s. 35-67) poznamenává, že strategie je dokumentem, který může být neustále upravován a měněn či aktualizován. Aktualizace strategie se zásadně promítá v její návrhové části, která se postupem času mění s měnícími se okolnostmi. Dále poznamenává, že kompetencemi a pravomocemi k tomu, aby se mohl program rozvoje schválit bez nutnosti zveřejnění veřejnou vyhláškou disponuje zastupitelstvo obce či kraje. Pavlík (2014, s. 28) dodává, že program rozvoje obce je dokumentem, který je dynamický a je důležité brát zřetel na jeho zveřejnění a průběžnou aktualizaci.

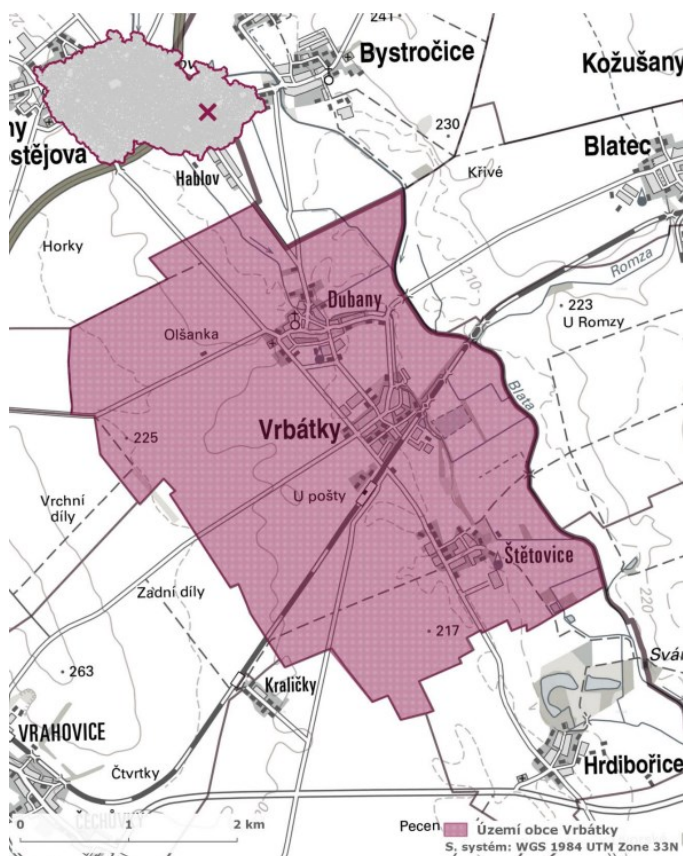
II PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA OBCE VRBÁTKY

Následující část bakalářské práce se podrobněji věnuje socioekonomické analýze obce Vrbátky a jejich místních částí. Tato socioekonomická analýza obce je důležitá k jasnějšímu porozumění obce a identifikace jejího aktuálního stavu.

4.1 Základní charakteristika obce Vrbátky

První historický záznam o obci pochází z roku 1359, kdy obec Vrbátky vznikla postupným osídlováním v okolí vodního toku řeky Blaty. Obec Vrbátky se nachází v Olomouckém kraji a spadá do správního obvodu s rozšířenou působností Prostějov. Od Statutárního města Prostějova je vzdálena 8 km a od krajského města Olomouc je to 15 km. Úkol pověřeného úřadu pro obec Vrbátky vykonává Městský úřad Statutárního města Prostějova. Obec je složena ze tří katastrálních území, kterými jsou Dubany na Hané, Vrbátky a Štětovice. Obec je součástí mikroregionu Prostějov venkov a nachází v sousedství katastrů a obcemi Hrdibořice, Bystročice, Olšany u Prostějova, Charváty, Držovice, Blatec, Charváty, Dub nad Moravou, Kralice na Hané, Čechůvky, Vrahovice, Smržice. (Obec Vrbátky, 2020)

Obrázek 1 Katastrální území obce Vrbátky

(zdroj: Strategie rozvoje cyklostezek v Obci Vrbátky)

4.1.1 Orgány obce

Obec Vrbátky spadá do kategorie obec a obecní úřad s výkonem správy v základním rozsahu. Není tedy pověřena výkonem státní správy, ale zaměřuje se na výkon správy jen pro své vlastní území. Obecní úřad aktuálně vede starostka, která zastupuje obec navenek a odpovídá za chod úřadu. Obec je administrativně spravována 15členným zastupitelstvem, které bylo zvoleno v roce 2022 a funkční období mu končí mu v roce 2026. Obec má ustanovenou 5člennou obecní radu, kterou tvoří starostka, dva místostarostové a dva členové rady obce. Zastupitelstvo obce povinně ustanovilo finanční výbor a kontrolní výbor. Obec má zvolenou kulturní a sportovní komisi, komisi životního prostředí a sociální komisi. Za administrativní záležitosti je odpovědná starostka, ekonomka a administrativní pracovnice obecního úřadu. Obec zaměstnává i další pracovníky na plný úvazek, kteří pečují o údržbu a zvelebňování obce Vrbátky a jejich dalších místních částí. Kromě školy nejsou ve Vrbátkách žádné jiné organizace, které by zřizovala obec. (Vrbátky, ©2025)

4.2 Obyvatelstvo

Obyvatelstvo obce je důležitou a jednou z primárních součástí každé obce. Ovlivňuje fungování obce, a to zásadně v oblasti rozvoje, ve kterém cílí na jeho růst. Tato podkapitola bakalářské práce se zaměřuje na obyvatelstvo a jeho vývoj v obci Vrbátky včetně jejich místních částí, kterými jsou již zmiňované obce Dubany na Hané a Štětovice.

4.2.1 Změny v demografické struktuře

V uvedeném obrázku č. 2 níže je zaznamenán vývoj počtu obyvatel v obci Vrbátky v období let 2013 až 2023. Podle Českého statistického úřadu (dále také „ČSÚ“) bylo v roce 2013 v obci Vrbátky celkem evidováno 1701 obyvatel. V období let 2014 až 2016 se celkový počet obyvatel obce snížil, a to konkrétně o 18 obyvatel. Z grafu je zřejmý pokles v roce 2020, kdy vypukla pandemie covid-19 a počet obyvatel v obci Vrbátky se snížil o 12. Pokles ale neměl dlouhého trvání, a i během pandemie počet obyvatel opět vzrostl a to na 1770. V roce 2020 nastal rapidní vzrůst počtu obyvatel na 1737. Nejaktuálnější záznam k počtu obyvatel v obci Vrbátky se vztahuje k datu 31.12.2023, kdy počet obyvatel poklesl na 1758 jedinců, z toho 903 žen a 855 mužů.

Obrázek 2 Vývoj počtu obyvatel v obci Vrbátky v letech 2013-2023

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.2.2 Věková struktura obyvatelstva

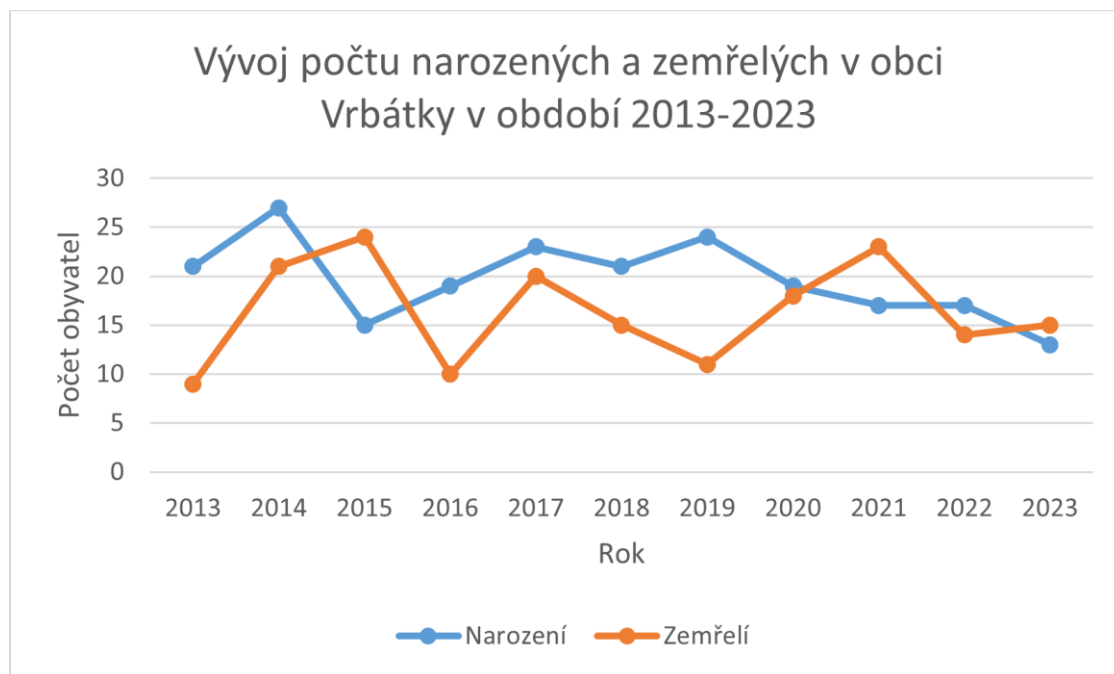
V tabulce č.1 níže je zachycena věková struktura obyvatel obce Vrbátky v období 2013 až 2023 do tří hlavních skupin, kterými jsou děti a mládež ve věku 0-14 let, ekonomicky aktivní skupina ve věku 15-64 let a senioři ve věku 65 let a více. Nejpočetnější skupinou v obci Vrbátky je ekonomicky aktivní skupina obyvatel, která dosahovala v roce 2023 počtu 1080 obyvatel. Druhou nejpočetnější skupinou jsou děti a mládež, která se pohybovala v rozmezí 309 až 358 obyvatel. Největší nárůst skupiny dětí a mládeže byl zaznamenán v roce 2022. Skupina obyvatel, která je v obci nejméně zastoupena a oplývá rostoucím trendem v průběhu let je skupina seniorů. Nejaktuálnější údaj z roku 2023 nám udává počet 330 občanů starších 65 let v obci Vrbátky. Dále je z tabulky patrné, že průměrný věk občana z roku 2022 vzrostl o dvě desetinná místa oproti minulému roku, a to konkrétně na 40,1 let. To znamená, že se postupně prodlužuje délka života občanů v obci. Nejvyšší průměrný věk v obci Vrbátky byl zaznamenán v roce 2020 a to 40,8.

Tabulka 1 Věková struktura obce Vrbátky

Rok	Věková skupina			Průměrný věk
	0-14	15-64	65+	
2013	317	1120	264	39,5
2014	327	1124	275	39,6
2015	320	1119	274	39,9
2016	309	1125	274	40,2
2017	319	1126	279	40,1
2018	318	1117	288	40,4
2019	330	1104	306	40,5
2020	327	1090	320	40,8
2021	342	1064	319	40,2
2022	358	1085	327	39,8
2023	348	1080	330	40,1

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

Z obrázku č. 3, který se týká vývoje počtu narozených a zemřelých obyvatel v obci Vrbátky v rozmezí deseti let lze vypožorovat, že až na roky 2015, 2021 a 2023 má počet narozených v obci vždy převahu. Nejvyšší porodnost byla zaznamenána v roce 2014, kdy se narodilo konkrétně 27 nových dětí a nejnižší porodnost byla v roce 2023 a to pouze 13 dětí. Z grafu je také patrné, že největší nárůst v počtu zemřelých nastal v období 2013 až 2015 a také v období 2019 až 2022. Lze tvrdit, že za příčinu nárůstu počtu zemřelých v období 2019 až 2022 může pandemie covid-19, která se na našem území objevila v roce 2020.

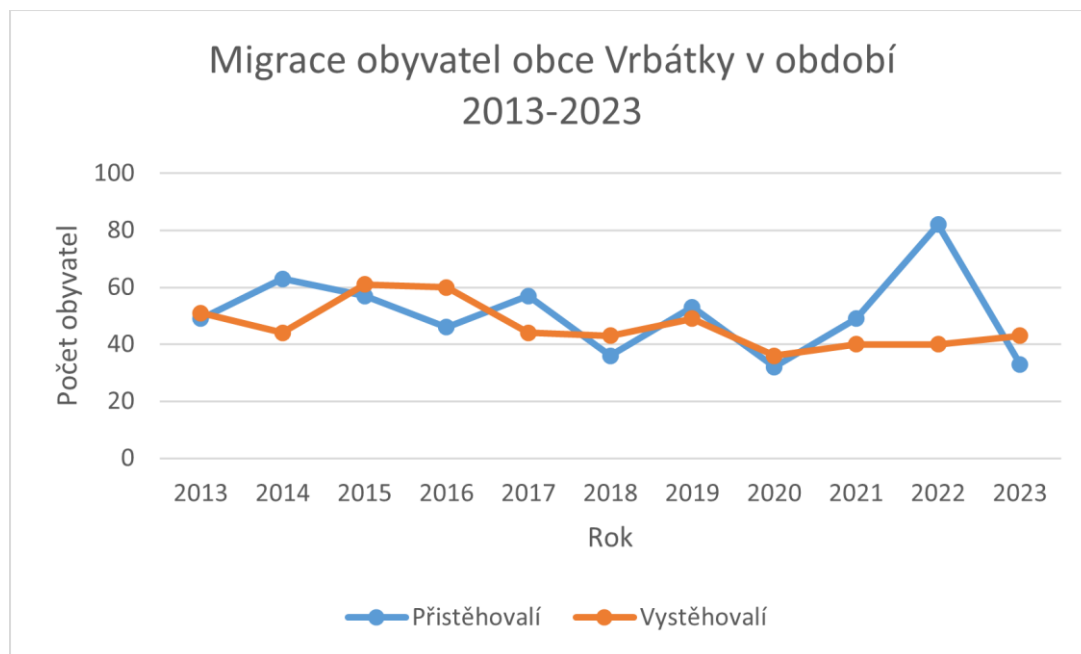

Obrázek 3 Vývoj počtu narozených a zemřelých v obci Vrbátky v období 2013-2023

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.2.3 Migrace obyvatel

Obrázek č. 4 níže zobrazuje trend migrace obyvatel v obci Vrbátky za posledních deset let. Z grafu je možné usoudit, že trend přistěhovalých a vystěhovalých občanů se v průběhu deseti let měnil, ale v období let 2013-2018 ne tak zjevně. Hodnoty se v tomto období pohybovaly na podobné úrovni, větší zastoupení mělo vystěhovalectví. Kdežto v letech 2019 až 2021 je migrace téměř vyrovnaná. Nejvýraznější změna nastala v roce 2022, kdy počet přistěhovalých obyvatel rapidně vzrostl na nejvyšší hodnotu v celém sledovaném období, zatímco počet přistěhovalých zůstal téměř neměnný. V roce 2023 došlo k výraznému poklesu přistěhovalých na úroveň, které již byla v předchozích letech, přičemž počet vystěhovalých setrval.

Obrázek 4 Migrace obyvatel obce Vrbátky v období 2013-2023

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.3 Občanská vybavenost

Obec Vrbátky se řadí mezi rozsáhlejší obce, které leží v okrese Prostějov, musí tedy poskytovat plnou občanskou vybavenost pro své občany a turisty. Sama obec zmiňuje, že disponuje veškerou základní občanskou vybaveností v oblasti bydlení, vzdělání, kultury, sportu a zdravotní a sociální péče. V obci také ale nalezneme základní služby pro místní obyvatele jako jsou například knihovna, pošta, prodejny potravin, restaurační zařízení a další. (Obec Vrbátky, 2020)

4.3.1 Bydlení

Tabulka č. 2 zobrazuje nejaktuálnější informace, které bylo možné získat z roku 2021, kdy proběhlo sčítání lidu, bytů a domů (dále také „SLBD“). Dle SLBD byl celkový počet domů v obci Vrbátky 575 z toho je obydlených 506 a neobydlených 9. V obci sídlí 561 rodinných domů, 43 bytových domů a 5 domů, které patří do kategorie ostatní. Kategorie ostatní nejde zařadit jak do rodinných, tak do bytových domů. Nejčastěji se jedná o chaty, chalupy nebo administrativní budovy. Obec poskytuje omezený počet obecních bytů, které jsou především určeny pro sociálně slabší rodiny nebo pro matky samoživitelky.

Tabulka 2 Struktura domů v obci Vrbátky v roce 2021

Rodinné domy	Bytové domy	Ostatní budovy	Celkem
561	9	5	575

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.3.2 Vzdělání

Na území obce se nachází Základní škola Zdeny Kaprálové a Mateřská škola Vrbátky. Tento specifický název mají po rodačce Zdeně Kaprálové, která strávila své mládí v obci Vrbátky. Po druhé světové válce se rozhodla přestěhovat se svým manželem Alešem Kaprálem do USA, kde již i zůstala. Avšak paní Kaprálová nikdy nezapomněla na svoji rodnou obec a svou náklonnost vyjadřovala velkorysími dary, které poskytovala obci ale i škole. V roce 1995 přebírala název Základní škola Zdeny Kaprálové. (ZŠ a MŠ Vrbátky, ©2011)

Základní škola Zdeny Kaprálové je zřízena jako příspěvková organizace a má odloučené pracoviště. Pracoviště jsou rozdělena na nižší ročníky (1., 2. a 3. třída), které se nachází v obci Vrbátky a vyšší ročníky (4. až 9. třída), které jsou v části obce Dubany na Hané. Budova Základní školy Zdeny Kaprálové v obci Dubany na Hané je velikostně skromnější a disponuje třemi velkými třídami, které jsou vybaveny prostředky pro odpočinek. Pár metrů od budovy základní školy v Dubanech je umístěná sokolovna a přilehlé hřiště, kde probíhá výuka tělocviku. V odpoledních hodinách mají žáci možnost navštěvovat školní družinu či navštěvovat kroužky, jako jsou keramika, šachy, angličtina, sportovní či dramatické kroužek. Školní družina pojme kapacitu 60 žáků a nachází se v prostorách Sokolovny. Budova Základní školy Zdeny Kaprálové ve Vrbátkách disponuje šesti třídami, přičemž součástí jsou i knihovna, počítačová učebna a školní jídelna. K prostorám školy patří i prostorný dvůr, který je využíván během odpoledních hodin, tak i během přestávek. Celkový počet žáků v obou budovách školy se pohybuje okolo 170 a maximální kapacita je 230 žáků. Na území každé části obce je zřízena Mateřská škola Vrbátky, která spadá pod Základní školu Zdeny Kaprálové s kapacitou až 100 dětí. V roce 2023 se realizoval projekt výstavby nové učebny v MŠ Štětovice a v roce 2024 proběhla realizace projektu zaměřeného na modernizaci elektroinstalace v MŠ Vrbátky. Základní i mateřskou školu navštěvují i děti z okolních přilehlých obcí. Na prostorách bývalé zahrady ZŠ Vrbátky byla vybudována zcela nová sportovní hala, která je využívána žáky na hodiny tělocviku. (Vrbátky, ©2025)

Obec si v programu rozvoje stanovila jako jednu z hlavních priorit vybudování nové dvoupatrové budovy, která bude napojena na základní školu v Dubanech a bude sloužit jako jídelna a školní družina pro děti. Aktuálně je tento projekt rozpracovaný a firma, kterou obec pověřila, zpracovává studii. V programu rozvoje je též uvedená jako priorita č. 4 přestavba školního dvora ZŠ Vrbátky, který by následně měl sloužit jako venkovní prostor pro vzdělávání žáků. (Obec Vrbátky, 2022)

4.3.3 Zdravotnické a sociální péče

V obci Vrbátky se nachází budova, kde je přízemí patro vyhrazeno pro zdravotnické služby, a to z důvodu bezbariérového přístupu. Sídlí zde ordinace praktické lékařky pro dospělé, dětské lékařky, zubního lékaře a stomatologa. Zdravotní středisko navštěvují i obyvatelé přilehlých obcí, proto středisko poskytuje omezený počet parkovacích míst přímo před jeho budovou. (Vrbátky, ©2025)

V obci Vrbátky je k dispozici dům s pečovatelskou službou, který patří do vlastnictví obce. Dům pro seniory poskytuje šest bytů o jednom pokoji, dva byty se dvěma pokoji a společenskou místnost. O přidělování každé bytové jednotky rozhoduje Rada obce Vrbátky. Tento dům se nachází v lokalitě poblíž parku, altánku s lavičkami a zahrady, ke kterým mají senioři volný přístup. Dům pro seniory disponuje i parkovacími místy, která jsou z přední části domu. (CUSTODIUM, ©2019-2025)

Obec ve stávajícím programu rozvoje uvádí vybudování dalšího podlaží s osmi novými byty pro seniory, čímž by zvýšila možnosti ubytování domu s pečovatelskou službou. (Obec Vrbátky, 2022)

Obec Vrbátky umožňuje služby senior taxi, které funguje od začátku října 2024 a slouží k přepravě seniorů do zdravotnických zařízení, lékáren, kostelů, úřadů do Statutárního města Prostějova. Tuto službu mohou využívat občané starší 65 let, držitelé ZTP průkazu a s trvalým pobytem v obci Vrbátky, Dubany na Hané nebo Štětovice. Obec také nabízí službu celodenních zájezdů pro seniory. (Vrbátky, ©2025)

4.3.4 Kultura

Kultura a kulturní akce mají pro obec Vrbátky a její místní části velký význam, jelikož napomáhají k jejímu posílení, udržují zvyky a tradice obce, ale také podporují rozvoj vzájemné spolupráce mezi obyvateli a různými jejími místními aktéry. Obec Vrbátky klade velký význam na pořádání kulturních a společenských akcí a snaží se zajistit prostory a

finanční prostředky pro jejich realizaci. Tento přístup obce ke kultuře ji nejen podporuje, ale také ji rozvíjí. Podpora kulturního života v obci upevňuje její postavení, a to jako významného aktéra a realizátora v oblasti kultury.

Kulturní aktéři

Obecní knihovny se nachází ve všech třech místních částech obce a funguje mezi nimi pravidelná výměna knih. Hlavní knihovna sídlí na Obecním úřadě v obci Vrbátky v přízemním podlaží a prošla kompletní rekonstrukcí. Knihovna je nyní moderně vybavena, poskytuje širokou škálu knih a disponuje odpočinkovou zónou. Je zpřístupněna občanům dvakrát týdně, a to v pondělí a čtvrtek. Občané obce mají také možnost přístupu do knihovny i v jiné dny, avšak po domluvě se zaměstnanci. Registrační poplatek pro děti a studenty je deset korun a pro dospělé dvacet korun. (Vrbátky, ©2025)

Kvůli značnému nadbytku knih v knihovně ve Štětovicích se na Obecním úřadě ve Vrbátkách zřídil „knihokoutek“, který je přístupný pro veřejnost v hodinách, kdy je obecní úřad otevřen. Veřejnost má k dispozici si z koutku vybrat jak knihy pro dospělé, tak i pro děti. (Vrbátky, ©2025)

V obci je ustanovena kulturní komise, která se stará, aby byl poskytnut rozmanitý kulturní program pro všechny generace občanů. Kulturní komise úzce spolupracuje s Centrem volného času ve Vrbátkách. Centrum volného času – volňásek (dále také „CVČ“) sídlí ve stejné budově jako je ordinace praktických lékařů, avšak v druhém poschodí. CVČ se zaměřuje na organizaci různých aktivit, a to v oblasti sportu, tance, hudby a volného času jak pro děti a mládež, tak i pro dospělé a snaží se přitom kooperovat s ostatními spolky obce. Některými z běžných aktivit, které probíhají během týdne jsou dramatický kroužek, volejbal, kroužek pro maminky s dětmi anebo náboženství. Během roku pořádá CVČ i různé akce, jako jsou například Dětský den, Den Země, Drakiáda, ale také letní příměstské tábory. (Vrbátky, ©2025)

V obci Dubany na Hané se nachází sokolovna, ve které se realizují jak kulturní a společenské akce, tak i ty sportovní. Sokolovna disponuje šatnou, toaletami, velkým sálem a dvěma bary. Za organizací akcí v Dubanské sokolovně, ale i za akce, které se konají v obci většinou stojí spolky, ZŠ a MŠ Zdeny Kaprálové, CVČ nebo přímo obec. V programu rozvoj má obec uvedenou jako prioritu č. 2 rekonstrukci domu ve Štětovicích u parku, který by měl v budoucnosti sloužit ke stejným účelům jako sokolovna. Tedy k pořádání kulturních, společenských a sportovních akcí. (Obec Vrbátky, 2022)

Kulturní památky

Tabulka č. 3 zobrazuje kulturní památky nacházející se na daném území obce, které jsou zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky (dále také „ÚSKP ČR“). V obci Dubany na Hané se vyskytuje největší množství zapsaných kulturních památek. Na území obce lze nalézt i další kulturní památky, které ale nemají registraci, tudíž nejsou zapsané v ÚSKP ČR a jsou jimi například kapličky, hřbitovní kříže nebo sochy. (Vrbátky, ©2025)

Kulturní památka fara v Dubanech na Hané byla zakoupena obcí a v plánu rozvoje je označena jako priorita č. 2 její rekonstrukce. Tyto prostory by měly být podle programu rozvoje využívány jako knihovna, prostor pro výstavy či pro konání kulturních akcí. (Obec Vrbátky, 2022)

Tabulka 3 Kulturní památky zapsané v ÚSKP ČR

Obec	Název kulturní památky
Dubany na Hané	Fara s hospodářskými budovami
Dubany na Hané	Kostel narození Panny Marie
Dubany na Hané	Socha sv. Floriána
Dubany na Hané	Boží muka
Dubany na Hané	Misijní kříž
Dubany na Hané	Socha sv. Jana Nepomuckého
Vrbátky	Kaple sv. Floriána
Vrbátky	Sloup se sochou Panny Marie
Štětovice	Kaple sv. Floriána

(zdroj: Vrbátky - Dubany - Štětovice, ©2025, vlastní zpracování)

Kulturní akce pořádané obcí

Kulturní akce mají na území obce dlouholetou tradici, často vycházejí z historických zvyků a jejich pořádání je výsledkem spolupráce mezi obcemi, MAS, školami, CVČ, dobrovolníky a dalšími místními aktéry. Mezi každoročně pořádané akce patří Dětský den a kácení máje, který se koná na přelomu měsíce května a června v obci Vrbátky. Dále obec pořádá

Masopustní průvod, Pálení čarodějnic, Dožínkové slavnosti, Hodové slavnosti, Svatomartinské slavnosti, Lampionový průvod a každoročně navštěvuje obec i kolona hraběte Kollowrata, která směřuje na Slavkov. V obci Dubany na Hané jsou k dispozici vhodné prostory pro pořádání kulturních a společenských akcí a pravidelně se tam konají obecní, školní a sokolské plesy. Kromě pravidelně pořádaných akcí se v obci koná celá řada dalších událostí, které obohacují společenský život občanů a patří mezi ně například cestopisné besedy, divadelní představení nebo letní kino. Obec realizuje pestrou škálu jarních a zimních zájezdů, a to zejména pro klub seniorů a pro rodiny s dětmi. Obec pořádá v letním období vesnické zábavy, na nichž vystupuje místní kapela Quercus, která pochází z místní části Dubany na Hané a úzce se podílí na konání těchto kulturních akcí obce. (Vrbátky, ©2025)

4.3.5 Sport a volný čas

Obec Vrbátky má vypracovaný Plán rozvoje sportu obce Vrbátky, který se snaží co nejvíce podpořit sport v obci Vrbátky a jejich místních částech tak, aby byl dostupný pro co největší množství obyvatel nezávisle na jejich věku, pohlaví, sociální situaci nebo jejich handicapu. Obec věnuje značnou pozornost na vytvoření zázemí pro rozvoj sportu, a to hlavně z toho důvodu, že se na jejím území vyskytuje základní a mateřská škola. Děti a mládež jsou pro obec hlavní cílovou skupinou. Obec se snaží, aby děti měly kladný vztah ke sportu a podporuje je k aktivnímu životnímu stylu, protože prostřednictvím sportu je možné v omezené míře ovlivnit jejich psychické a fyzické chování. (Obec Vrbátky, 2022)

Tabulka č. 4 poskytuje přehled o prostranství pro využití volného času v obci Vrbátky a v jejich místních částech. V obci Vrbátky se vyskytuje multifunkční hřiště, které je tvořeno dvěma částmi a jedná se o nejvyužívanější hřiště na území obce. Jednu část multifunkčního hřiště tvoří umělý povrch, který se často využívá na míčové hry jako fotbal, nohejbal a volejbal. V roce 2024 proběhla realizace projektu, který se zaměřoval na obnovu starého povrchu multifunkčního hřiště ve Vrbátkách. Druhá část multifunkčního hřiště je postavena z asfaltu, který se v zimních měsících využívá jako ledová plocha pro bruslení. Poblíž multifunkčního hřiště se nachází prostor pro trénink místních hasičů včetně překážek. Jak již bylo zmiňováno, v prostorách bývalých zahrad ZŠ Vrbátky byla v roce 2020 postavena nová sportovní hala s prostorným zázemím, který využívají žáci zdejší školy, ale také širší okruh lidí. Ve sportovní hale se často realizují sporty jako je futsal, volejbal, basketbal, badminton, tenis nebo tam dojíždí klub florbalu z města Prostějova. Součástí sportovní haly je i vybavená posilovna, která nabízí možnost osobního trenéra. Osobní trenér je i správcem

sportovní budovy a poskytuje osobní nebo kruhové tréninky a dohlíží na celý chod budovy. Každá z místních částí obce je vybavena dětskými a workoutovými hřišti. V obci Dubany na Hané se nachází sokolovna, která slouží k využívání kulturních, společenských, ale také sportovních akcí a má podobné využití jako sportovní hala v obci Vrbátky. V sokolovně se realizují volnočasové programy jako tancování, sebeobrana nebo volejbal. Sportovní prostranství, která se nacházejí v obci Vrbátky a jejích místních částech navštěvují místní, tak i přespolní kluby. (Obec Vrbátky, 2022)

Tabulka 4 Seznam prostranství pro využití volného času v obci Vrbátky a místních částech

Místní část	Prostranství pro využití volného času
Vrbátky	Multifunkční hřiště „U Plaviska“
Vrbátky	Hřiště „Na Mačkalově“
Vrbátky	Sportovní hala
Vrbátky	Workoutové hřiště
Vrbátky	Psí cvičiště
Dubany na Hané	Sportovní areál u sokolovny
Dubany na Hané	Sokolské hřiště
Dubany na Hané	Workoutové hřiště
Dubany na Hané	Sokolovna
Štětovice	Hřiště u parku
Štětovice	Hřiště u mateřské školy ve Štětovicích
Štětovice	Workoutové hřiště

(zdroj: Plán rozvoje sportu obce Vrbátky na období 2022-2026, 2022, vlastní zpracování)

V roce 2023 obec zrealizovala projekt z programu rozvoje, který se zaměřoval na modernizaci a vybavení hřiště v obci Vrbátky. V tomtéž roce došlo v obci Dubany k revitalizaci sokolského hřiště a k oplocení jeho části betonovým plotem. V roce následujícím proběhlo oplocení další části sokolského hřiště. (Obec Vrbátky, 2022)

Obec Vrbátky také pravidelně organizuje sportovní akce jako jsou Štětovický cyklokros, Across Morava, sportovní odpoledne s Decathlonem nebo Sportovní klub DDsport pořádá na území obce Dubany na Hané běžecký závod 4Drun. (Vrbátky, ©2025)

Volný čas a rekreace

Vrbátky mají výhodnou polohu, jelikož se nachází v nížinné oblasti a nabízí výborné předpoklady pro rozvoj cyklistiky jako volnočasové aktivity. V současné době územím obce není vedena žádná cyklotrasa. Obec má detailně zpracovanou strategii pro rozvoje cyklostezek a do budoucnosti plánuje vybudovat cyklotrasu, která povede z obce Vrbátky do Prostějova souběžně se železniční trasou. Tímto by chtěla obec rozvinout cyklistickou infrastrukturu a poskytnou veřejnosti lepší dostupnost k turistickým památkám, které se nachází v její blízkosti. (Obec Vrbátky, 2020)

Obci se v roce 2023 podařilo vybudovat stezku, která směřuje z hřiště ve Vrbátkách a napojuje se na chodník v obci Dubany. Aktuálně má obec rozpracovaný projekt, který se bude na tuto stezku a naváže tak na nedalekou stezku v Bystročicích. (Vrbátky, ©2025)

4.3.6 Spolky a sdružení

Spolky a sdružení na území obce Vrbátky hrají zásadní roli, protože přispívají k rozvoji kulturního, společenského a sportovního života občanů všech věkových kategorií. Na území obce je značný počet spolků a sdružení, které se zaměřují na různé oblasti a díky některým z nich jsou v obci uchovávány tamější tradice a zvyky, které by bez jejich fungování již neexistovaly.

Český svaz včelařů, z. s.

V obci Vrbátky se vyskytuje nadbytek včel, o které pečují dvanáct aktivních včelařů a společně se starají o celkem 218 včelstev. Dva členové spolku jsou reprezentanti v základní organizaci Českého svazu včelařů v Prostějově a jeden v okresním výboru této organizace. Vrbatečtí včelaři se nestarají jen o svá včelstva, ale také o vizáž obce, a to tím způsobem, že dva zástupci spolku jsou členové komise životního prostředí. (Vrbátky, ©2025)

Kruh přátel hudby, z. s.

Spolek Kruh přátel hudby Vrbátek, Duban a Štětovic, z. s. byl zřízen v roce 2020 a snaží se o rozvíjení a posílení kulturního života v obci a jejích místních částech. Členové spolku se zaměřují na rozšiřování povědomí o vážné hudbě, a to co největšímu publiku. Spolek využívá prostory kostelu Narození Panny Marie v Dubanech na Hané, Obecního úřadu ve

Vrbátkách a Školícího centra ve Vrbátkách, kde realizuje skromné hudební představení, pomocí kterých prezentuje prestižní české a moravské sólisty a ansámby. Spolek úzce spolupracuje i se základní a mateřskou školou v obci a společně obohacují děti a mládež o výchovné koncerty. (Kruh přátel hudby Vrbátek, Duban a Štětovic, z. s., 2022)

Fotbalový klub Vrbátky, z. s.

Byl založen v roce 1998, tudíž se jedná o fotbalový klub působící 27 rokem v okrese Prostějov. Klub má 19 aktivních hráčů, kteří se připravují na multifunkčním hřišti s umělým povrchem ve Vrbátkách, a to jednou týdně. Klub se zapojuje do sportovních akcí v okolních lokalitách, odehrává zápasy proti přilehlým obcím a v období letních prázdnin pořádá zápasy malé kopané takzvané „Copa“ Vrbátky. (Vrbátky, ©2025)

Myslivecké sdružení, z. s.

Které se nazývá „Blata“ vzniklo více než 30 let zpět a jeho sídlo je situováno v myslivecké chatě v místní části Štětovice. Sdružení má aktuálně 31 členů, kterými jsou převážně obyvatelé obce Vrbátky, jejích místních částí ale také z nedaleko vzdálených obcí. Myslivecké sdružení se zaměřuje především na divoké živočichy a jejich péči, sčítání, lov, údržbu krmných zařízení, ale také organizuje kulturní události pro veřejnost a podílí se na ochraně životního prostředí v obci. (Vrbátky, ©2025)

SDH Vrbátky a SDH Štětovice

Sbor dobrovolných hasičů ve Vrbátkách byl založen v roce 1887 a tehdy sloužil pro obce Vrbátky, Dubany na Hané, Štětovice a Margelik. Na první vybavení sboru přispěla obec společně s významným ekonomickým subjektem Cukrovarem Vrbátky a.s. Tento hasičský sbor fungoval do roku 1942, kdy bylo vydáno nařízení, podle kterého si každá obec musela založit vlastní hasičský sbor. Vznikly tedy dva samostatné sbory, a to Vrbátky a Štětovice. V 50. letech došlo ke změně názvu a to na „Místní jednotu československé požární ochrany“. Tato místní jednotka se začala podílet na konání místních akcí jako jsou kácení máje, hasičské plesy, karnevaly nebo dožínkové a hodové oslavy. V následujících letech se vybudovala hasičská klubovna, zakoupilo se nové vybavení, sbor se účastnil závodů a navázala se úzká spolupráce s obcí a jejími spolky. V roce 2023 zcela vyhořela hasičská zbrojnice ve Vrbátkách. Ten samý rok došlo k realizaci projektu, který se zaměřoval na rekonstrukci této vyhořelé hasičské zbrojnice a aktuálně se tyto zrekonstruované prostory využívají jako sklad obecní techniky. Studie k nové hasičské zbrojnici je vypracována a zbrojnice bude situována ve Štětovicích. (Vrbátky, ©2025)

TJ Sokol Dubany

Byl založen v roce 1911 a v aktuálním složení má 39 členů, přičemž 12 z toho jsou děti. Sokol Dubany disponuje zázemím v obci Dubany na Hané, kde je umístněná jeho sokolovna sloužící pro kulturní, společenské a sportovní akce, ale také sloužící jako školní družina a jídelna. Sokol Dubany disponuje týmem malé kopané, organizuje každým rokem Sokolský ples, pálení čarodějnic, obstarává ledové povrchy a je jedním z hlavních aktérů na většině dalších akcí v obci. (Vrbátky, ©2025)

Klub přátel školy

Klub propojuje rodiče všech dětí, které navštěvují základní či mateřskou školu Zdeny Kaprálové. Klub se snaží zajistit finanční prostředky, které škola nemůže poskytnout, a to zejména prostředky na zajištění potřebného vybavení pro děti do kroužků, prostředky na dopravu při školních výletech nebo prostředky na sportovní aktivity a další. Klub je veden skupinou dobrovolníků, kteří se snaží o rozvoj školství, dětí a společenského života. (Základní škola Zdeny Kaprálové a Mateřská škola Vrbátky, ©2025)

Volejbalový klub Vrbátky, z. s.

Vznikl již v roce 2003, aktuálně má 14 hráčů, každoročně organizuje volejbalový zápas Vrbatecká šleha a také se snaží zastupovat obec v dalších utkáních. V zimním období využívá prostory sokolovny v Dubanech na Hané a v letním období trénuje na multifunkčním hřišti ve Vrbátkách. (Vrbátky, ©2025)

Dechová hudba Vrbátčané, z. s.

Jedná se o spolek, který vznikl v roce 2007 a orientuje se na tradiční Hanáckou dechovou hudbu, přičemž vystupuje v krojích. Skládá se ze sedmi členů, kde pět z nich hraje na unikátní hudební nástroje a dva jsou zpěváci. Spolek často dělá doprovod folklornímu spolku Kohótek při různých obecních slavnostech. (Vrbátky, ©2025)

Skautský oddíl

Obec Vrbátky má aktivní skautský oddíl, který se nazývá Tamatea Vrbátky a sídlí v druhém patře Školícího střediska ve Vrbátkách. Podílejí se na pořádání některých akcí v obci a spolupracují s ostatními spolky. (Vrbátky, ©2025)

Štětovická slipka, z. s.

Spolek sídlí na Zlaté farmě ve Štětovicích a podporuje rozvoj kultury ve Vrbátkách a jejích místních částech. Prioritou spolku je oživit staré hanácké zvyky, vytvářet nové tradice, hýčkat okolní krajinu a chránit zdejší kulturní památky. Spolek se podílí na pořádání tradičních akcí jako Masopustní, Svatomartinský a Dožínkový průvod nebo Vynášení Morany a další. Spolek vytvořil a pečuje o Štětovický skanzen, který se nachází v budově poblíž Zlaté farmy a slouží především jako místní turistická atraktivita. Zlatá farma ve Štětovicích vznikla v roce 2014 a jedná se o významný subjekt na území obce. Farma produkuje vlastní mléčné výrobky, výrobky z masa, disponuje kavárnou a snaží se veřejnosti ukázat místní zvyky a tradice. Spolek Štětovická slipka byl schopný díky výzvě MAS Prostějov venkov získat mužské a ženské hanácké slavnostní oděvy, které jsou používány při tradičních akcích. (Vrbátky, ©2025)

Pod záštitou spolku Štětovické slipky byl založen Dětský folklorní soubor Kohótek, který je tvořen zejména mládeží. Folklorní soubor vyplývá z historických tradic a zvyků oblasti Hané. (Město Velká Bystřice, 2024)

4.4 Životní prostředí

Ochrana životního prostředí je jednou z klíčových oblastí v kvalitě života místních obyvatel a je důležitým faktorem pro další rozvoj obce. Obec Vrbátky a její místní části se zapojují do aktivit, které se zaměřují na revitalizaci jejího prostředí, ochranu přírody a zlepšení environmentálních podmínek.

Jak bylo již zmíněno v obci je zřízená komise životního prostředí, která se snaží každoročně zapojit obyvatele do celorepublikové akce s názvem Uklid'me Česko a tímto způsobem udržovat čistotu v obci a jejím okolí. (Vrbátky, ©2025)

Obec v roce 2024 zrealizovala dlouho diskutovaný projekt s názvem Biocentrum Na Dvorských, který se nachází poblíž vodního toku místní řeky Blaty. V nedaleké blízkosti byly vytvořeny vodní plochy, zemní valy a vysázeny stromy, jejichž účelem bude zadržování dešťové vody, a to jak v případě povodní, tak i v případě dlouhodobého sucha. Tímto projektem došlo i ke zvýšení druhové rozmanitosti v oblasti biocentra. (Vrbátky, ©2025)

Dalšími projekty, kterými obec podporuje rozvoj životního prostředí či udržitelnosti jsou:

- Obec snížila energetickou náročnost tím že během let 2023 až 2024 vybudovala solární panely na budovách ZŠ a MŠ Vrbátky a na budově stanice odpadní čističky.

- V letošním roce obec zorganizovala první výměnný bazar „SWAP“ jehož cílem byla podpora udržitelnosti a snížení nadbytečného plýtvání věcmi. (Vrbátky, ©2025)

Důležitým aktérem, který má vliv na kvalitu životního prostředí v obci je Cukrovar Vrbátky a. s., který způsobuje zátěž pro místní infrastrukturu, a to svou nákladní dopravou v období řepné kampaně. Cukrovar způsobuje zhoršení kvality vzduchu a představuje příčinu hluku. V roce 2024 dokončil modernizaci zdroje tepla a částečně přešel z uhlí na zemní plyn, čímž začal snižovat svoji produkci emisí. (Cukrovar Vrbátky a. s., 2025)

4.5 Infrastruktura

Tato podkapitola se zaměřuje na technickou infrastrukturu a podrobněji popisuje klíčové služby, které jsou nutné zajistit pro hladký chod obce. Též popisuje dopravní infrastrukturu, která poskytuje bližší popis silniční, železniční a letecké dopravy.

4.5.1 Technická infrastruktura

Zásobování pitné a užitkové vody v obci probíhá zejména prostřednictvím veřejného vodovodního systému, jejímž vlastníkem je obec. Někteří občané však čerpají vodu z vlastních zdrojů, a to ze studní. (Obec Vrbátky, 2022)

Obec disponuje vlastní čistírnou odpadních vod (dále také „ČOV“), na kterou je připojena převážná většina obyvatel obce. Odpadní vody ze všech místních částí obce jdou do kanalizace a následně poté do ČOV, která se nachází v územní části obce Štětovice. Dešťová voda má svoji vlastní kanalizaci, která vede do vodního toku řeky Blaty a následně slouží k dalšímu užítku, a to například k zavlažování. Provozovatelem kanalizačního systému je Obec Vrbátky. (Obec Vrbátky, 2024)

Podle Územního plánu obce Vrbátky a jejich místních částí využívá každá domácnost různé způsoby zásobování teplem. Většina domácností topí zemním plynem, protože obec je napojena na plyn. Obec plánuje pokračovat v dosavadním způsobu distribuce zemního plynu od firmy GasNet s.r.o. a v užívání momentálních plynovodů. Zároveň bude usilovat o výstavbu nových plynovodů, aby zajistila pokrytí většího území obce. I přesto, že je obec napojena na plyn, tak zdůrazňuje, že kromě plynu se může topit i jinými způsoby jako jsou například dřevoplyn, seno, sláma a další. V územním plánu se též uvádí, že distribuce eklektické energie je dostačující stejně tak i komunikační síť. (Obec Vrbátky, 2024)

V obcích Dubany na Hané a Štětovice se distribuuje elektrická energie převážně vzduchem.

Kdežto ve Vrbátkách je většina území obstarávána elektrickým proudem, který je situován v podzemí, což přidává obci na vzhledu. (Obec Vrbátky, 2022)

V obci se klade důraz na třídění komunálního odpadu, proto je v obci dostatek kontejnerů na sběr tříděného odpadu, jehož svoz je poté prováděn každou druhou středu v měsíci externí firmou. Obec disponuje sběrným dvorem, který se nachází vedle nového skladu obecní techniky. Sběrný dvůr je otevřen dvakrát týdně a je určen pro odkládání nepotřebného odpadu, který zde občané mohou ponechat bez poplatku a v přiměřeném množství. Může se jednat o odpad jako jsou pneumatiky, elektronika nebo nebezpečné materiály. Obec je vybavena i kontejnery na bioodpad a na textil. (Vrbátky, ©2025)

4.5.2 Dopravní infrastruktura

V tabulce č. 5 jsou uvedeny místní pozemní komunikace, které jsou připojeny na obec Vrbátky a její místní části. Obcí vedou pouze komunikace III. třídy, které umožňují propojení s okolními městy Prostějov, Olomouc a Přerov. Území obce se nachází v nedaleké blízkosti významné silniční komunikace D46. Silnice III/5707 prochází obcí Dubany na Hané a následně se napojuje na dálnici D46, která směřuje do Olomouce. Silnice III/3677, III/4357 směřují města Prostějova a silnice III/4354 umožňuje propojení s Přerovem. Vrbátky a okolní obce díky těmto pozemním komunikacím oplývají dobrou dopravní dostupností (Obec Vrbátky, 2020). V období 2023-2024 se obci podařilo zrealizovat projekty, které se zaměřovaly na opravy místních pozemních komunikací. Obec bude v polovině dubna realizovat projekt, který se bude zaměřovat na výstavbu nových parkovacích míst nacházejících se v obci Dubany na Hané. (Obec Vrbátky, 2022)

Tabulka 5 Seznam pozemních komunikací III. třídy procházející obcí Vrbátky a jejími místními částmi

Číslo komunikace	Trasa komunikace
III/3677	Vrbátky – Kralice na Hané – Prostějov
III/4353	Smržice – Dubany – Blatec – Olomouc
III/4354	Dubany – Štětovice – Hrdibořice – Přerov
III/4357	Dubany -Vrbátky – Vrahovice - Prostějov
III/5707	Dubany – Hablov – Olšany - Olomouc

(zdroj: Program rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028, 2022, vlastní zpracování)

Dopravní obslužnost

V oblasti veřejné dopravy je obec Vrbátky součástí „*Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje*“ (dále také „IDSOK“). Veřejná doprava je zajištěna autobusovými linkami IDSOK, které jsou provozovány společností „*FTL – First Transport Lines, a. s.*“. Na katastrálním území obce se nachází konkrétně pět autobusových zastávek z toho tři jsou v obci Vrbátky, jedna v Dubanech a jedna ve Štětovicích. Společnost FTL zajišťuje pravidelná autobusová spojení s městem Prostějov, avšak tato spojení jsou omezena a jezdí jen šestkrát denně. Pro častější spojení s městem je potřeba dopravit se do nedaleké obce Olšany u Prostějova a tam přestoupit na linku směřující do Prostějova. Dostupnější a preferovanější je v obci doprava železniční. Důvodem je větší nabídka spojů do Prostějova či Olomouce, které jsou dostupné každou hodinu. Na katastrálním území obce se nachází polní letiště, které se využívá zejména pro automobilové srazy nebo k praktickému výcviku autoškol. (Obec Vrbátky, 2020)

Obec Vrbátky v současné době disponuje rozpracovanými projekty, které se zaměřují na modernizaci autobusových zastávek. Modernizaci podstoupí konkrétně dvě zastávky, které se nacházejí v obci Vrbátky a Dubany na Hané. (Vrbátky, ©2025)

4.6 Ekonomická struktura

Tato kapitola bakalářské práce poskytuje přehled o druzích pozemků v katastrálním území obce Vrbátky. Též poskytuje přehled o registrovaných a aktivních ekonomických subjektech v obci a popisuje ty nejvýznamnější z nich. Kapitola též zobrazuje informace o vývoji nezaměstnanosti obce.

4.6.1 Druhy a rozloha pozemků

Obec Vrbátky se skládá ze tří obecních částí jejichž celková katastrální rozloha je 1326,1 ha. Tabulka č. 6 nám poskytuje nejaktuálnější přehled o druhu půdy a jejím poměrovém zastoupení v obci. Z tabulky je zřejmé, že z celkové výměry obce 1326,1 ha tvoří největší část zemědělská půda a to konkrétně 1190 ha tedy téměř 90%. Nejvíce zastoupenou kategorií je orná půda 1126,8 ha, a to zejména kvůli společnosti Cukrovar a. s., která se na území věnuje pěstování cukrové řepy. Dalšími kategoriemi, které tvoří menší procento zastoupení zemědělské půdy jsou zahrada (2,19%), ovocný sad (0,11) a trvalý travní porost (2,47%). Nezemědělská půda se rozprostírá na výměře 136,1 ha a tvoří ji kategorie jako lesní pozemek (0,35%), vodní plocha (0,66%), zastavěná plocha (2,26) a ostatní (6,99%). Ze zastoupení

druhy půdy je zřejmé, že se jedná převážně o obec zaměřenou na zemědělství s nízkým výskytem lesů, vodních a zastavěných ploch.

Tabulka 6 Druhy pozemků v obci Vrbátky a místních částech

Druhy pozemků	(ha)	(%)
Celkový výměra	1326,1	100%
Zemědělská půda	1190	89,74%
Orná půda	1126,8	84,97%
Zahrada	29	2,19%
Ovocný sad	1,5	0,11%
Trvalý travní porost	32,7	2,47%
Nezemědělská půda	136,1	10,26%
Lesní pozemek	4,6	0,35%
Vodní plocha	8,8	0,66%
Zastavěna plocha	30	2,26%
Ostatní plocha	92,7	6,99%

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.6.2 Ekonomické subjekty

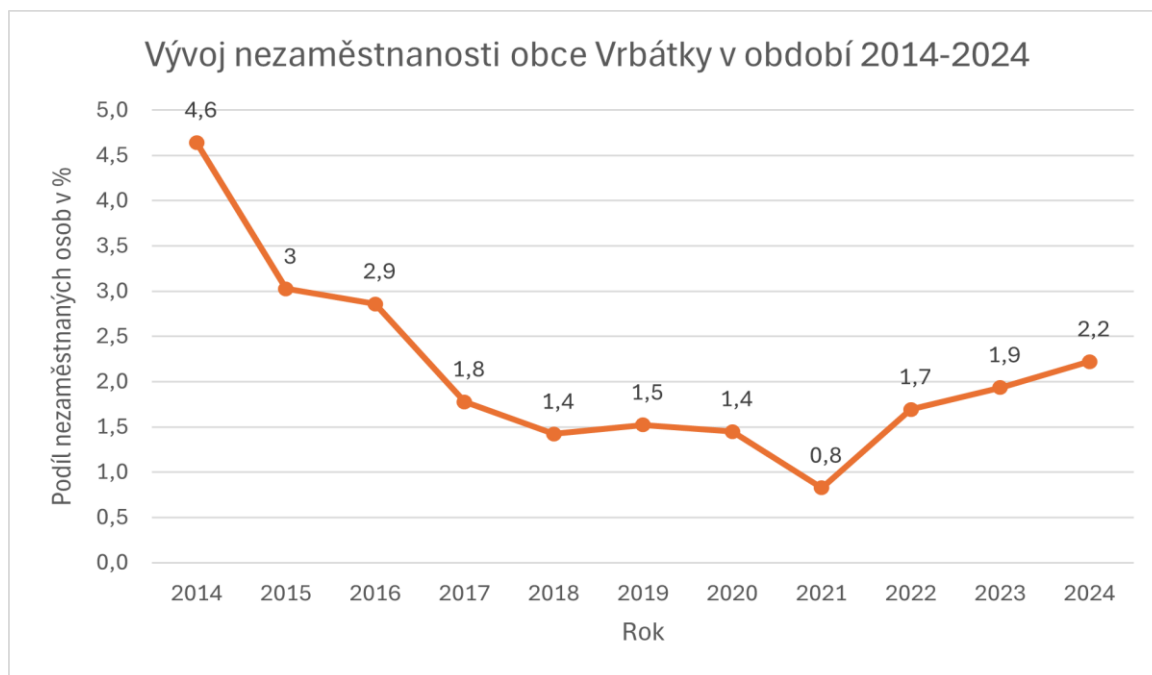
Podle ČSÚ se ke konci roku 2024 v obci vyskytovalo celkem 289 registrovaných ekonomických subjektů a z toho bylo aktivních jen 178. Šlo celkem o 230 registrovaných fyzických osob ze kterých bylo aktivních 149 a 13 subjektů byly zemědělství podnikatelé. Obchodních společností bylo registrovaných 25 a s prokázanou činností 23, kde jedna společnost byla akciová. Jedním ekonomicky aktivním subjektem bylo i družstvo, které se nachází v katastrálním území obce. (ČSÚ, 2025)

Jelikož katastrální území obce Vrbátky poskytuje velké množství zemědělské půdy, tak zde najdeme firmy a podnikatele, kteří se především orientují na zemědělskou výrobu. Mezi tyto ekonomické subjekty, které poskytují pracovní pozice pro místní obyvatele jsou především Cukrovar Vrbátky a. s. a Zemědělské družstvo Vrbátky. Cukrovar Vrbátky a. s. poskytuje značné množství pracovních pozic a obstarává velké množství orné půdy ve Vrbátkách.

Zemědělské družstvo Vrbátky se zaměřuje především na pěstování cibule a brambor na katastrálním území obce. Dalším významný ekonomickým subjektem je Zlatá farma Štětovice, která se zaměřuje na zemědělství, chov dobytku a produkci mléčných výrobků. V katastrálním území obce sídlí i podnikatelé, kteří se zaměřují na prodej smíšeného zboží či na zemědělskou výrobu. (Vrbátky, ©2025)

4.6.3 Nezaměstnanost

Obrázek č. 5 nám zobrazuje vždy data k 31.12. daného roku, které se zabývají vývojem nezaměstnanosti obce Vrbátky v období let 2014 až 2024. Z obrázku je patrné, že podíl nezaměstnaných osob má od roku 2014 do roku 2021 klesající trend a klesl z 4,6% na 0,8%. Od roku 2021 podíl nezaměstnaných osob začal růst, a to na hodnoty 1,7% (2022), 1,9% (2023) a v posledním nejaktuálnějším roku vzrostl na 2,2%.

Obrázek 5 Vývoj nezaměstnanosti obce Vrbátky v období 2014-2024

(zdroj: ČSÚ, ©2025, vlastní zpracování)

4.7 Hospodaření a vnější vztahy

Tato kapitola bakalářské práce se detailněji zaměřuje na rozbor příjmů a výdajů rozpočtu obce Vrbátky ve sledovaném období 2020 až 2024. Porovnává vývoj jednotlivých položek příjmů a výdajů a určuje jejich trend. Kapitola zobrazuje, zda obec hospodařila s přebytkovým či schodkovým rozpočtem. Dále poskytuje přehled o poskytovatelích dotací, které obec Vrbátky čerpá a jejich vzájemných vztazích.

4.7.1 Příjmy rozpočtu

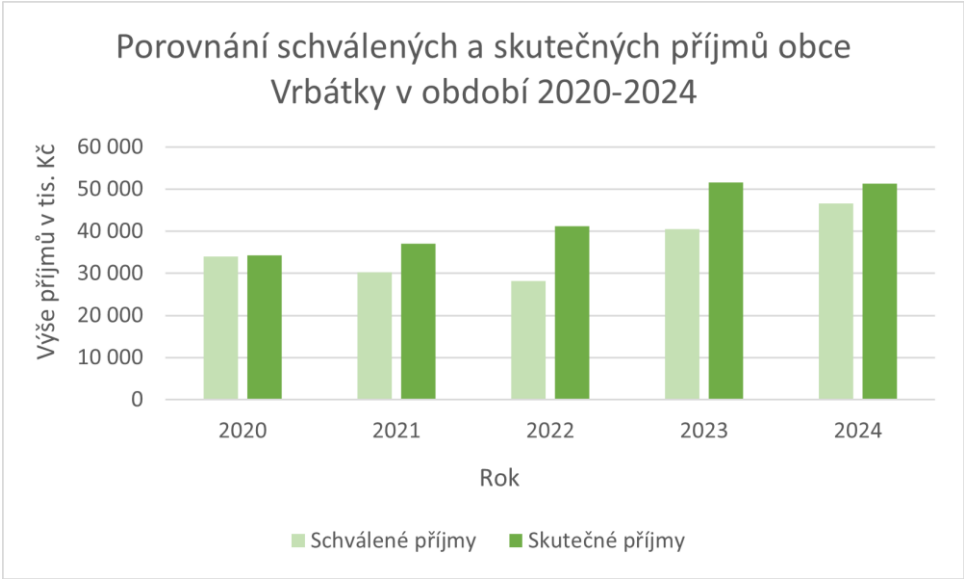
Tabulka níže nám vizualizuje, jaký byl vývoj jednotlivých tříd příjmů obce Vrbátky ve sledovaném období 2020 až 2024 v tis. Kč. Z tabulky je zřejmé, že výše celkových příjmů měla za celé sledované období rostoucí trend. V roce 2020 činily celkové příjmy 34 252 tis. Kč a následně vzrostly na 37 027 tis. Kč (2021), 41 142 tis. Kč (2022) a na 51 586 tis. Kč (2023), kdy dosahovaly nejvyšší hodnoty za sledované období. Rok poté následoval lehký pokles, a to na hodnotu 51 258 tis. Kč. Ihned na první pohled je zcela zřejmé, že největší podíl na celkových obecních příjmech mají právě příjmy daňové. V průběhu sledovaného období můžeme zaznamenat rostoucí trend těchto příjmů. V roce 2020 byla zachycena nejnižší hodnota daňových příjmů a to 27 329 tis. Kč. Od tohoto roku, jak již bylo zmíněno, hodnota daňových příjmů každoročně rostla a v roce 2024 se vyskytovala na hodnotě 42 179 tis. Kč. Další třídu příjmů tvoří nedaňové příjmy, které měly též rostoucí trend v průběhu sledovaných let. V prvním sledovaném roce se vyskytovaly na částce 3 551 tis. Kč a v posledním sledovaném roce na částce 6 856 tis. Kč. Přijaté transfery dosahovaly nejvyšší hodnotu v prvním sledovaném roce a to konkrétně 3 371 tis. Kč. Následně hodnota transfer v roce 2022 klesla na 872 tis. Kč a v roce 2023 rapidně vzrostla na 3 285 tis. Kč. V roce 2020 obec neevidovala žádné kapitálové příjmy, proto jejich hodnota byla nulová. Rok poté následoval rapidní nárůst, a to konkrétně na hodnotu 142 tis. Kč. Nejvyšší hodnotu měly kapitálové příjmy v roce 2024, kdy činily 205 tis. Kč.

Tabulka 7 Přehled příjmů obce Vrbátky v období 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Daňové příjmy	27 329	30 392	34 956	39 844	42 179
Nedaňové příjmy	3 551	3 669	5 258	8 360	6 856
Přijaté transfery	3 371	2 823	872	3 285	2 018
Kapitálové příjmy	0	142	56	97	205
Příjmy celkem	34 252	37 027	41 142	51 586	51 258

(zdroj: Monitor Státní Pokladny, ©2024, vlastní zpracování)

Obrázek č. 6 nám ukazuje srovnání schválených a skutečných příjmů obce Vrbátky ve sledovaném období 2020 až 2024. Z obrázku je zřejmé, že v každém sledovaném roce skutečné příjmy převyšují příjmy schválené, to i v roce 2020.

Obrázek 6 Porovnání schválených a skutečných příjmů obce Vrbátky v období 2020-2024

(zdroj: Monitor Státní Pokladny, ©2024, vlastní zpracování)

4.7.2 Výdaje rozpočtu

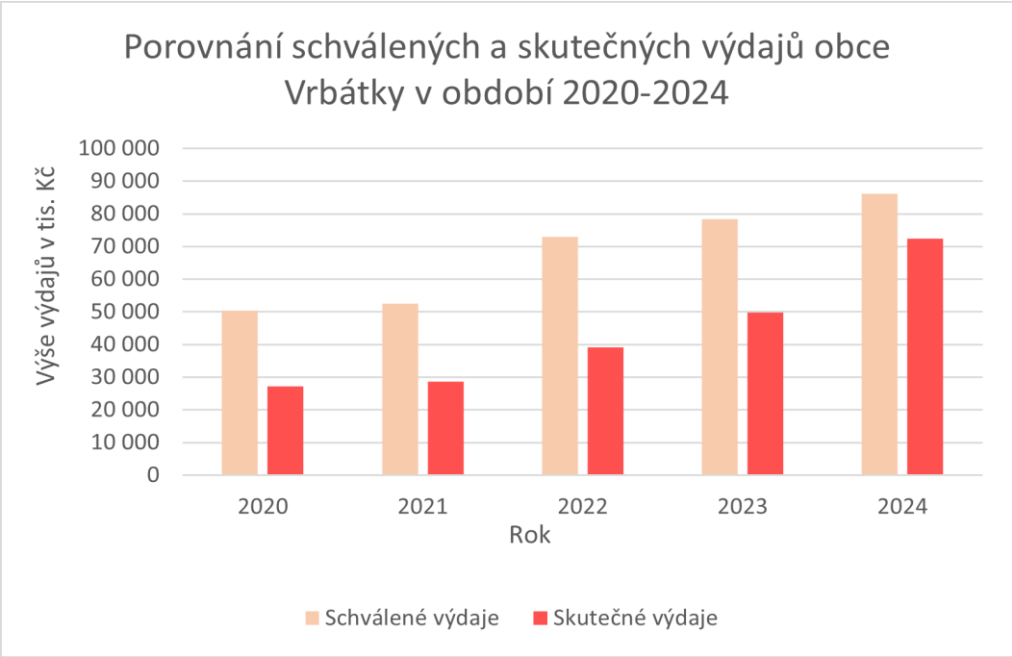
Níže uvedená tabulku nám vizualizuje přehled výdajů obce Vrbátky v pětiletém období v tis. Kč. Celkové výdaje mají v průběhu sledovaných let rostoucí trend a z 27 224 tis. Kč se vyšplhaly na částku 72 436 tis. Kč. Běžné výdaje tvoří větší položku výdajů obce Vrbátky a oplývají rostoucím trendem. V roce 2020 činily běžné výdaje 22 125 tis. Kč a v posledním sledovaném roce činily 31 900 tis. Kč. Kapitálové výdaje mají stejně jako běžné výdaje rostoucí trend a z částky 5 099 tis. Kč vzrostly na 40 536 tis. Kč ve sledovaném období.

Tabulka 8 Přehled výdajů obce Vrbátky v období 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Běžné výdaje	22 125	22 192	25 975	31 591	31 900
Kapitálové výdaje	5 099	6 390	13 198	18 177	40 536
Výdaje celkem	27 224	28 582	39 173	49 768	72 436

(zdroj: Monitor Státní Pokladny, ©2024, vlastní zpracování)

Obrázek č. 7 nám vizualizuje porovnání schválených a skutečných výdajů obce Vrbátky ve sledovaném období 2020 až 2024. Z obrázku je patrné, že výdaje mají rostoucí trend. Také je zřejmé, že schválené výdaje převyšují výdaje skutečné v každém sledovaném roce.

Obrázek 7 Porovnání schválených a skutečných výdajů obce Vrbátky v období 2020-2024

(zdroj: Monitor Státní Pokladny, ©2024, vlastní zpracování)

Tabulky č. 9 nás zobrazuje vývoj salda v obci Vrbátky během let 2020 až 2024 v tis. Kč. Z tabulky je zřejmé, že obec hospodařila zejména s přebytkovým rozpočtem až do posledního sledovaného roku. V roce 2024 celkové výdaje převyšovaly celkové příjmy, a to konkrétně o 21 178 tis. Kč.

Tabulka 9 Vývoj salda obce Vrbátky v období 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Celkové příjmy	34 252	37 027	41 142	51 586	51 258
Celkové výdaje	27 224	28 582	39 173	49 768	72 436
Saldo	7 028	8 445	1 969	1 818	-21 178

(zdroj: Monitor Státní Pokladny, ©2024, vlastní zpracování)

4.7.3 Přijaté transfery – dotace

Tabulka č. 10 níže ukazuje veřejně dostupné informace, které se týkají přijatých dotací obce Vrbátky. Tabulka tedy nemusí zahrnovat veškeré dotace, které obec získala v tomto období. V tabulce jsou konkrétně vyobrazení poskytovatelé a předmět dotace, kterou získala obec Vrbátky v období let 2020 až 2024. Největším poskytovatelem dotací je Olomoucký kraj, který v tomto období poskytnul obci celkem šest dotací. Tři dotace se orientovaly na finanční příspěvek místnímu SDH. Konkrétně se jednalo o ochranné pomůcky jak obuv, oděv, helmy nebo o vybavení jako čerpadlo. Díky dotacím Olomouckého kraje se dále v roce 2020 zrestauroval kříž, vybudovaly se přechodná místa v blízkosti dubanské školy a do sportovní haly ve Vrbátkách se pořídil běžecký pás. Díky finančnímu příspěvku Ministerstva životního prostředí (dále také „MŽP“) se podařilo v roce 2024 zrealizovat dlouho připravovaný projekt Biocentrum. MŽP poskytlo dotaci na výsadbu zeleně a také na solární panely viz podkapitola 4.3.7. Životní prostředí. Ministerstvo pro místní rozvoj (dále také „MMR“) finančně přispělo v roce 2024 na vybudování chodníku v obci Vrbátky směrem na Prostějov. Finanční příspěvek na rekonstrukci kříže byl poskytnut Ministerstvem zemědělství v roce 2021. Obci Vrbátky se podařilo vyjednat a získat dvě dotace z MAS Prostějov venkov o.p.s. V roce 2023 MAS poskytla významné dotace na celkovou rekonstrukci a vybavení nové knihovny ve Vrbátkách, která je situovaná na obecním úřadě. V roce 2023 se z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova podařilo prostřednictvím MAS Prostějov venkov získat významnější dotaci na celkovou rekonstrukci a vybavení obecní knihovny ve Vrbátkách. MAS v roce 2024 poskytla finanční příspěvek SHD Vrbátky na zařízení místní klubovny.

Tabulka 10 Přijaté dotace obce Vrbátky v letech 2020-2024

Poskytovatel dotace	Rok	Předmět dotace
Ministerstvo životního prostředí ČR	2020	Revitalizace zeleně – Vrbátky – Dubany - Štětovice
Ministerstvo životního prostředí ČR	2024	Biocentrum „Na Dvorských“ ve Vrbátkách
Ministerstvo životního prostředí ČR	2024	Snížení energetické náročnosti veřejných budov v obci Vrbátky
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR	2024	Výstavba nové trasy chodníku podél pozemní komunikace III/4357

Ministerstvo zemědělství ČR	2021	Restaurování kamenného kříže stojícího u areálu ZD v Dubanech
Olomoucký kraj	2020	Restaurování kamenného kříže ve Štětovicích
Olomoucký kraj	2020	Pořízení osobních ochranných pomůcek pro členy SDH Vrbátky
Olomoucký kraj	2020	Pořízení běžeckého pásu do sportovní haly
Olomoucký kraj	2020	Vybudování tří míst pro bezpečné přecházení vozovky v blízkosti školy v Dubanech
Olomoucký kraj	2021	Pořízení osobních ochranných pomůcek pro členy SDH Vrbátky
Olomoucký kraj	2022	Pořízení plovoucího čerpadla s příslušenstvím pro členy SDH
MAS Prostějov venkov o.p.s.	2023	Vybavení pro obecní knihovnu ve Vrbátkách
MAS Prostějov venkov o.p.s.	2024	Vybavení pro SDH Vrbátky

(zdroj: Vrbátky, 2025, vlastní zpracování)

4.7.4 Vnější vztahy a vazby

Místní akční skupina Prostějov venkov o.p.s.

Jedná se o neziskovou organizaci, která vznikla v roce 2006 a soustředí se na rozvoj životních podmínek na venkově. Zaměřuje se na cílové skupiny, kterými jsou státní sektor, zemědělství výrobci, podnikatelé, nevládní organizace a na ostatní jednotlivce. Aktuálně je do MAS Prostějov venkov zapojeno 27 obcí, a to včetně obce Vrbátky a jejich místních částí (Prostějov venkov o.p.s., ©2025). Z kapitoly 4.5.3. Přijaté transfery – dotace je zřejmé, že obec Vrbátky úzce spolupracuje s MAS Prostějov venkov. MAS obci Vrbátky pomáhá finančně realizovat různé projekty, které jsou v souladu se Strategií komunitně vedeného

místního rozvoje (dále také „SCLLD“) a tímto přispívá tak k jejímu rozvoji. MAS Prostějov venkov je tedy zprostředkovatelem mezi obcí a fondem. (Vrbátky, ©2025)

Svazek obcí Prostějov-venkov

Tento svazek byl založen v roce 1999, kde jeho členy bylo nejdříve sedm obcí. Aktuálně je členem dobrovolného svazku i obec Vrbátky, a to společně s dalšími deseti obcemi. Tyto obce jsou spojovány zejména oblastí Haná, jejími tradicemi a zvyky. Hlavním cílem členských obcí svazku je zajišťování potřeb a řešení problémů společnými silami. Některými činnostmi, které jsou sem spadají jsou například školství, kultura, dopravní obslužnost a další. (Svazek obcí Prostějov - venkov, 2025)

Shrnutí socioekonomické analýzy obce Vrbátky

Obec Vrbátky a její místní části se nachází ve výhodné poloze mezi městy Prostějov a Olomouc s aktuálním počtem 1 758 obyvatel. Jedná se o zemědělsky orientovanou obec, kde mezi hlavní ekonomické aktéry a zaměstnavatele patří Cukrovar Vrbátky a. s. a Zemědělské družstvo Vrbátky. Tyto subjekty, zejména cukrovar mají kromě ekonomického přínosu pro obec také negativní dopad na její životní prostředí a místní infrastrukturu. Obec disponuje pouze pozemními komunikacemi III. třídy a zmiňované subjekty pro ni představují velkou zátěž. V oblasti dopravní infrastruktury obec disponuje dobrou dopravní obslužností, zejména vlakovým spojením.

Obec disponuje kompletní občanskou vybaveností – nachází se zde ZŠ a MŠ, zdravotnické středisko, dům pro seniory, pošta, obchody, restaurační zařízení a další. Technická infrastruktura je na dobré úrovni a zahrnuje zásobování zemním plynem, vodou, elektrickou energií a teplem, dále ČOV a sběrným dvorem.

Kultura ve Vrbátkách je velice bohatá a má silné zázemí. Obec aktivně spolupracuje s místními kulturními aktéry, zachovává tradice Hané a pravidelně pořádá různé kulturní akce. Stejně tak se obec snaží podporovat oblast sportu a volného času. K dispozici jsou rozmanitá veřejná prostranství a široká nabídka sportovních i volnočasových aktivit pro občany všech věkových kategorií. Obec klade důraz na rozvoj cyklistiky a snaží se o propojení s okolními obcemi a městy. V oblasti kultury a sportu se vyskytují i různé spolky a sdružení, které tyto oblasti podporují. Obec rovněž klade důraz na ochranu životního prostředí a pravidelně se zapojuje do akcí na jeho podporu.

Vrbátky v oblasti hospodaření vykazují v posledních pěti letech zejména přebytkový rozpočet, s výjimkou roku 2024. Aktivně čerpají dotace od nejrozličnějších poskytovatelů a

úzce spolupracují s MAS Prostějov venkov, díky které se podařilo zrealizovat několik projektů.

Informace, které jsou zachycené v socioekonomické analýze obce Vrbátky představují cenné informace, které napomohou k odhalení hlavních rozvojových výzev a budou se podílet na tvorbě návrhové části práce.

5 ROZHOVORY S KLÍČOVÝMI AKTÉRY MÍSTNÍHO ROZVOJE

V rámci bakalářské práce bylo podstatné zjistit současný stav obce Vrbátky, a proto byly zrealizovány rozhovory s klíčovými aktéry místního rozvoje zmíněné obce, kteří se dlouhodobě v této oblasti pohybují a přispívají jejímu rozvoji. V průběhu měsíce března roku 2025 bylo osloveno celkem sedm respondentů místního rozvoje obce Vrbátky z nichž se podařilo zrealizovat pět rozhovorů. Respondentům byly položeny celkem tři otevřené otázky v rámci polostrukturovaného rozhovoru. Otázky byly pro všechny respondenty stejné a to následující:

1. Jak hodnotíte současný stav obce?
2. Co jsou pro Vás hlavní bariéry rozvoje obce? V současnosti a budoucnosti?
3. Jaké konkrétní příležitosti by měla obec využít v příštích letech?

Semistrukturované rozhovory probíhaly podle časové dostupnosti daných respondentů. Dva rozhovory proběhly prostřednictvím osobního setkání, dva prostřednictvím telefonické komunikace a jeden prostřednictvím emailové komunikace. Kvůli zachování ochrany osobních údajů jsou jména jednotlivých respondentů v anonymitě a respondentům jsou přiřazena čísla 1 až 5. Výsledky provedených rozhovorů poslouží k tvorbě návrhu aktualizace Programu rozvoje obce Vrbátky.

Otázka č. 1. Jak hodnotíte současný stav obce?

Respondent č. 1.

Mezi silné stránky obce patří kompletní občanská vybavenost, bohatý kulturní život, vhodná lokalita v rámci dostupnosti do zaměstnání a vybudování biocentra. Mezi slabé stránky patří nedostatek vhodného prostoru pro pořádání sportovních akcí, dopravní zatíženost zapříčiněná zemědělskou činností místního cukrovaru a v neposlední řadě provázanost obce pouze pozemními komunikacemi III. třídy.

Respondent č. 2.

Mezi silné stránky patří spolupráce mezi obcí, školou a místními spolky, která je velice dobrá. Mezi slabé stránky patří zvýšený počet dětí kvůli silným ročníkům, který způsobuje problémy s kapacitou školní jídelny a vede k nutnosti střídání dětí při obědech.

Respondent č. 3.

Silnými stránkami jsou zejména bohatý kulturní život v obci a investice do úspor energií, které obec dokázala díky výstavbě fotovoltaiky. Dále mezi silné stránky patří vybudování Biocentra na Dvorských a dobrá vlaková dostupnost. Slabými stránkami je vysoká produkce odpadu. Obec by měla zapracovat na třídění odpadu s občany, aby se snížil jeho objem. Dále je aktuálně slabou stránkou obce nedostatečné množství vhodných pozemků, které by mohla nabídnout pro novou výstavbu.

Respondent č. 4.

Mezi silné stránky patří spolupráce obce s místními spolky. Slabými stránkami je dopravní zatíženost zapříčiněná zemědělskou činností místního cukrovaru. K zatíženosti dochází hlavně během řepné kampaně, kdy dochází i k znečištění místní pozemní komunikace. Úklid znečištěných komunikací je nedostatečný a obec by mohla zajišťovat úklid častější. Znečištění není jen během řepné kampaně, ale také například během budování optické sítě.

Respondent č. 5.

Mezi silné oblasti obce v posledních letech patří bohatý kulturní život a občanská vybavenost. Co se týče kulturního života, tak obec má nadstandartní množství pořádaných kulturních akcí. Silnou stránkou obce je dále dobrá dostupnost k okolním městům (Prostějov, Olomouc, Přerov) a vlakové spojení. Silná stránka je i velká kapacita mateřské školy, která má nadstandardní počet možných míst, což ale vede k přeplnění školní jídelny. Slabou stránkou obce je nespravedlivé rozvíjení jednotlivých místních částí. Nevýhodou obce a jejich místních částí je to, že nemají k dispozici žádné stavební pozemky, které by nabízeli k prodeji. Stavební pozemky na katastrálním území obce jsou v soukromém vlastnictví. Další nevýhodou obce je zatížení pozemních komunikací během řepné kampaně, jejich znečištění, nedostačující podmínky startovacích bytů a absence vhodného venkovního posezení v letním období. Také malé množství stromů a výsadby obecně, podél chodníků a stezek.

Na základě odpovědí lze konstatovat, že všech pět respondentů se shodlo na následujícím:

- kompletní občanská vybavenost,
- bohatý kulturní život,
- vhodná lokalita,
- dobrá spolupráce se školou a spolky,

- vlakové spojení,
- dopad zemědělské činnosti na dopravu a životní prostředí,
- pouze pozemní komunikace III. třídy,
- nedostatečná kapacita školní jídelny,
- nedostatek stavebních pozemků,
- absence venkovního posezení.

Otázka č. 2. Co jsou pro Vás hlavní bariéry rozvoje obce? V současnosti a budoucnosti?

Respondent č. 1.

Z odpovědi respondenta vyplývá, že hlavní bariérou rozvoje obce je vlastnictví stavebních pozemků jednotlivými obyvateli obce. Jelikož obec se rozvíjí na základě územního plánu, který má jasně definované plochy k zastavění. I když Vrbátky disponují velkým množstvím těchto stavebních ploch, tak všechny z nich jsou v soukromém vlastnictví občanů obce, kteří si je drží pro vlastní účely a neuvolňují je na trh. Rozvoj obce je tedy v tomto ohledu blokován majiteli, kteří vlastní tyto stavební plochy. Potenciální bariérou v budoucnosti je navýšení počtu obyvatel a přiblížení se k hranici 2000, kdy by mohlo dojít k nedostatečné kapacitě infrastruktury a zařízení jako je ČOV, ZŠ a MŠ. Obec nemá tedy v plánu realizaci bytové výstavby, která by mohla toto zapříčinit. Další bariérou podle respondenta je absence vycházkových tras.

Respondent č. 2.

Z odpovědi respondenta vyplývá, že bariérou pro rozvoj obce je hlavně celostátní byrokracie. Projevuje se to zejména v oblasti státních zakázek, které mají vyšší cenu, než jsou obvykle na trhu. Některé firmy vnímají státní zakázky jako možnost navýšit ceny a získat tak větší obnos. Další bariérou je doba vyřízení státních zakázek, která trvá nepřiměřeně dlouhou dobu a tím brání realizaci plánovaných projektů v obci.

Respondent č. 3.

Respondent vidí hlavní bariéru ve vlastnických právech majitelů stavebních pozemků v okolí. Kdy podle něj je velice těžké získat tyto pozemky, jelikož jejich majitelé si je drží a nechtějí je prodat. Další bariérou je potencionální navýšení počtu obyvatel.

Respondent č. 4.

Hlavní bariérou v současnosti jsou podle respondenta mezilidské vztahy v obci a jejich místních částech. Také vnímá jako bariéru vztahy mezi obcí a podniky, které se nachází na jejím katastrálním území a zapříčiňují absenci rozvoje obce. Podniky, které byly respondentem zmíněny jsou Cukrovar Vrbátky a. s. a Zemědělské družstvo Vrbátky. Bariérou je též doba vyřízení stáních zakázek.

Respondent č. 5.

Současnými i budoucími bariérami rozvoje obce jsou podle respondenta absence stavebních pozemků pro zájemce a málo vycházkových tras pro místní občany. Dále je aktuální ale i budoucí bariérou hluk zejména způsobený v období řepné kampaně, ale i během činnosti zemědělského družstva. Tento hluk je způsobený neustálým provozem nákladních vozidel a činí tak potenciální dlouhodobou bariéru, která může způsobovat odchod místních obyvatel. Respondent dále považuje za současnou i budoucí bariéru zápach, který se vyskytuje především během řepné kampaně místního cukrovaru. Dále vidí bariéru v absenci startovacích bytů a mezilidských vztazích.

Shrnutí otázky č. 2

Na základě odpovědí lze konstatovat, že všech pět respondentů se shodlo na následujícím:

- vlastnictví stavebních pozemků,
- potencionální navýšení obyvatel,
- zdlouhavá administrativa,
- špatné komunitní vztahy,
- nedostatek vycházkových tras.

Otázka č. 3. Jaké konkrétní příležitosti by měla obec využít v příštích letech?**Respondent č. 1.**

Obec by v příštích letech měla využít výsadby stromů na různých územích obce, aby tím podpořila kvalitu životního prostředí. Také by v příštích letech měla vybudovat více vycházkových tras, které budou právě doprovázeny zelení. Z respondentovy odpovědi také vyplývá, že by se mohlo využít dotací na pořízení elektromobilů, které by sloužily k údržbě obce.

Respondent č. 2.

Z odpovědi respondenta vyplývá, že by se obec v budoucnosti měla dále zaměřovat na využívání dotačních programů pomocí kterých bude rozvíjet dále MŠ a ZŠ, zdravotní zařízení a další oblasti.

Respondent č. 3.

Podle respondenta by měla obec využít příležitosti naskytnutí jakéhokoliv stavebního pozemku a následně se snažit o jeho vykoupení, což by mělo zásadní dopad na budoucí rozvoj obce. Další vhodnou příležitostí by pro obec bylo využití dostupných dotačních programů k pořízení obecních elektromobilů pro místní komunální techniku. Respondent se též vyjádřil pozitivně k čipování sběrných nádob.

Respondent č. 4.

Příležitosti, které by měla obec využít jsou podle odpovědi respondenta dotace, dotační programy a fondy. Zejména by se tyto finanční prostředky měly využít na faru v Dubanech, kterou obec odkoupila a momentálně s ní nic nedělá. Fara se v Programu rozvoje obce Vrbátky vyskytuje již několik let a zatím nebyla zrekonstruována, proto by obec měla využít této příležitosti a faru zrekonstruovat a začít využívat.

Respondent č. 5.

Podle odpovědi respondenta by se měly naplánovat a vybudovat nové vycházkové okruhy s výsadbou stromů, které by byly dobrou příležitostí k podpoře trávení volného času. Též by se měly vykoupit pozemky, což by bylo velkou příležitostí k rozvoji obce v mnoha oblastech. Měla by se využít příležitost zřídit startovací byty, které by pomohly sociálně slabším rodinám, matkám na mateřské nebo mladým lidem. Též by se měly využít dotace na rekonstrukci fary v Dubanech, což by byla vhodná příležitost pro rozvoj obce. Respondent se v rámci životního prostředí vyjádřil, že by se mohly využít čipy do popelnic na tříděný odpad, které by detekovaly množství roztríděného odpadu a dle toho by bylo možné spravedlivěji nastavit poplatky za tento tříděný odpad.

Shrnutí otázky č. 3

Na základě odpovědí lze konstatovat, že všech pět respondentů se shodlo na následujícím:

- využití dotačních možností,
- vykoupení stavebních pozemků,

- rekonstrukce fary,
- digitalizace odpadového hospodářství,
- nové vycházkové trasy,
- posílení zeleně,
- obecní elektromobil.

6 NÁVRH AKTUALIZACE PROGRAMU ROZVOJE OBCE VRBÁTKY

Pro zajištění aktuálnosti a relevantnosti Programu rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028 je nutné, aby poskytoval obraz současných výzev, se kterými se potýká. Tato kapitola bakalářské práce proto poskytuje návrhy na aktualizaci stávajícího programu rozvoje. Návrhy vychází z provedené socioekonomické analýzy obce a ze zrealizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry místního rozvoje. Na jejich základě byly identifikovány hlavní rozvojové výzvy, na které je nutné se zaměřit.

Aby byl program rozvoje relevantní, musí zohledňovat i další dokumenty, které má obec vypracované a mají strategický charakter. Řadí se mezi ně následující dokumenty:

- Územní plán,
- Strategie rozvoje cyklostezek,
- Strategie rozvoje veřejné zeleně,
- Povodňový plán,
- Pasport hřbitova,
- Plán rozvoje sportu.

6.1 Vize obce Vrbátky

V dosavadním Programu rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028 není uvedena vize. Program rozvoje obsahuje pouze cíl, který je formulován příliš obecně a bez konkrétnějšího vymezení. Cíl programu popisuje, že obec bude usilovat o udržitelný rozvoj všech oblastí, zaměřovat se na potřeby místních obyvatel, podnikatelů, zájmových organizací a vytvořit kvalitní prostředí pro život, podnikání a společenské dění. (Obec Vrbátky, 2022)

Program rozvoje obce Vrbátky byl aktualizován a již neobsahuje pouze obecně stanovený cíl. Aktualizovaný program rozvoje nyní představuje dokument, jehož součástí se stala vize, která odráží aktuální potřeby obce zjištěné na základě socioekonomické analýzy a rozhovorů s klíčovými aktéry místního rozvoje. Obec Vrbátky je obcí nacházející se ve výhodné geografické poloze s dobrou občanskou vybaveností. Obec bude nadále usilovat o udržitelný rozvoj zaměřený na infrastrukturu, veřejné prostranství a zajištění ekologické rovnováhy. Též bude zajišťovat kvalitní život pro své současné a budoucí obyvatele, podnikatele a

organizace a usilovat o posílení komunitních vztahů, aby vytvořila silnější komunitu. Obec se bude především soustředit na rozvoj prostor pro volnočasové aktivity a další veřejné prostory pro setkávání.

6.2 Aktualizace programu rozvoje obce

Na základě socioekonomické analýzy a rozhovorů byly identifikované hlavní rozvojové výzvy, na které se musí obec v budoucnosti zaměřit. Obec by měla především usilovat o eliminaci slabých oblastí, a to na prostřednictvím stanovení si vhodných programových cílů, opatření a aktivit. Na základě zjištěných okolností následně bude provedena aktualizace vybraných opatření stávajícího Programu rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028 a též dojde k návrhu nových programových cílů.

Mezi vybrané opatření stávajícího programu rozvoje, které již nenaplnují vizi obce a je u nich nutná aktualizace, jsou následující:

- Opatření č. 1 – Rekonstrukce hasičské zbrojnice a jejího vybavení
- Opatření č. 2 – Vybudování obecních sociálních bytů
- Opatření č. 3 – Oprava budovy fary v Dubanech
- Opatření č. 4 – Výstavba a vybavení budovy se zázemím pro kulturně-sportovní akce u parku ve Štětovicích
- Opatření č. 5 – Obnova a modernizace systému odpadového hospodářství

Programové cíle obce Vrbátky byly utvořeny na základě hlavních rozvojových výzev, se kterými se obec potýká. Celkově byly navrženy následující dva nové programové cíle:

- Programový cíl č. 1 – Modernizace odpadového hospodářství a podpora ekologických technologií
- Programový cíl č. 2 – Zkvalitnění veřejného prostoru a komunitního života

6.2.1 Opatření č. 1

Tabulka č. 11 popisuje vybrané opatření programu rozvoje, které vyžaduje aktualizaci vzhledem k nově identifikovaným výzvám. Hasičská zbrojnice, která se nacházela na území obce Vrbátky a v roce 2023 vyhořela a již proběhla rekonstrukcí. Nyní její prostory slouží jako sklad obecní techniky. Z toho důvodu dojde k vybudování nové hasičské zbrojnice, a

to na území obce Štětovice v blízkosti Zlaté farmy. Obec má již zpracovanou studii a připravuje se na realizaci projektu.

Tabulka 11 Vybudování hasičské zbrojnice a jejího vybavení

Název aktivity	Vybudování hasičské zbrojnice a jejího vybavení
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Štětovice
Náklady	7.000.000 Kč
Popis projektu/aktivity	Dojde k vybudování nové hasičské zbrojnice, a to na území obce Štětovice v blízkosti Zlaté farmy. Budova bude kompletně izolovaná a bude disponovat garáží, hygienickým zázemím a denní místností, která bude sloužit na porady.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroj financování	Vlastní zdroje obce

(zdroj: Program rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028, 2022, vlastní zpracování)

6.2.2 Opatření č. 2

Na základě zrealizovaných rozhovorů bylo zjištěno, že opatření zaměřené na vybudování obecních sociálních bytů není v záměru obce a nebude se realizovat. Hlavním důvodem je možné budoucí navýšení počtu obyvatel v obci, které by vedlo k přetížení a možnosti nedostačujících kapacit zařízení jako jsou škola, školka, ČOV atd. Další bariérou výstavby sociálních bytů pro obec jsou dotační programy, které vyžadují plné navýšení kapacit těchto bytů. Vzhledem k omezeným možnostem obce v oblasti výstavby by nebylo možné zajistit plné navýšení kapacity bytů. Tím by vzniklo riziko, že by o obsazení bytů rozhodoval stát, což není záměrem obce. Tato realizace opatření vzhledem k omezeným kapacitám obce není možná a relevantní z hlediska naplnění programu rozvoje. Obec se tedy bude zaměřovat na revitalizaci stávajících sociálních bytů tak, aby disponovaly vhodnými podmínkami.

6.2.3 Opatření č. 3

Tabulka č. 12 popisuje vybrané opatření programu rozvoje obce, které vyžaduje přizpůsobení se novým výzvám. Rekonstrukce budovy fary, která se nachází na území obce Dubany na Hané je nevyřešená již několik let. Rekonstrukce byla zmíněna již v předchozím

programu rozvoje obce, který byl v platnosti do roku 2022. Opatření tedy vyžaduje aktivní hledání zdrojů financování, aby se mohlo zrealizovat. Fara je zapsána na ÚSKP ČR, což představuje hlavní bariéru, která oddaluje její rekonstrukci. Další bariérou jsou nevhodné dotace, které celý proces též oddalují. Obec by mohla využít Program zachrany architektonického dědictví (dále také „PZAD“) od Ministerstva kultury. Mezi stěžejní podmínky pro využití programu patří: zapsání do ÚSKP ČR, obec musí být vlastníkem objektu, zpracování projektu zachrany, disponovat doporučením od příslušného krajského úřadu. Pro realizaci projektu bylo nutné podat žádost Ministerstvu kultury do 30. září 2024. V současné době Ministerstvo kultury nevyhlásilo termín pro podání žádosti PZAD pro rok 2026. V předchozích letech byl termín žádosti vyhlášen vždy v září, tudíž předpokládané vyhlášení pro rok 2026 bude v září. Obec musí sledovat stránky Ministerstva kultury pro bližší informace. Alternativní možností je využití finančních prostředků Integrovaného regionálního operačního programu (dále také „IROP“) od MMR. Program obvykle financuje 85% všech způsobilých výdajů, spoluúčast obce je tedy 15%. Podání žádosti je možné do 31.12.2027. Výzvy programu jsou průběžné, obec tedy musí sledovat výzvy aktuální. Hlavní podmínkou na rozdíl od PZAD je, že budova fary musí sloužit veřejnosti.

Tabulka 12 Oprava budovy fary v Dubanech na Hané

Název aktivity	Oprava budovy fary v Dubanech na Hané
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Dubany na Hané
Náklady	30.000.000 Kč
Popis projektu/aktivity	Budova fary, která se nachází na území obce Dubany na Hané a v minulosti byla odkoupena obcí. Fara podstoupí rekonstrukci v souladu s pravidly pro ochranu památek. Zrekonstruované prostory fary budou následně sloužit pro obecní účely či účely širší veřejnosti.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroje financování	PZAD – příspěvek nesmí překročit 90%, IROP – obvykle 85% Vlastní zdroje obce – spoluúčast zbývajících částí

(zdroj: Program rozvoje obce Vrbátky na období 2022-2028, 2022, vlastní zpracování)

6.2.4 Opatření č. 4

Čtvrté opatření vybrané z programu rozvoje obce je zaměřené na výstavbu a vybavení budovy se zázemím pro kulturně-sportovní akce u parku ve Štětovicích. Na základě realizovaných rozhovorů s místními aktéry bylo zjištěno, že obec danou budovu v minulých letech odkoupila jen s tím cílem ovlivnit její budoucí využití a předcházet tak potenciálním sociálním a komunitním problémům. Obec nakonec tuto budovu prodala a rozhodla se vybudovat novou hasičskou zbrojnici. Finanční zdroje obce, které měly směřovat pro kulturně-sportovní zázemí obec využije k vybudování nové hasičské zbrojnice. Projekt rekonstrukce budovy, která měla sloužit jako kulturně-sportovního zázemí, byl zrušen. Toto opatření neodpovídá aktuálním prioritám obce a není relativní z hlediska naplnění programu rozvoje.

6.2.5 Opatření č. 5

Opatření zaměřené na obnovu a modernizaci systému odpadového hospodářství ve stávajícím programu rozvoje obce je formulováno obecně a vzhledem k současně identifikovaným výzvám vyžaduje aktualizaci. Toto opatření bude tedy doplněno o nový programový cíl, který zachová jeho základní záměr a bude rozšířeno o druhé opatření zaměřené na podporu ekologie. Blíže bude tento programový cíl popsán v následující podkapitole.

6.2.6 Programový cíl č. 1

Tabulka č. 13 popisuje nově stanovený programový cíl č. 1, který vychází zejména ze zrealizovaných rozhovorů s aktéry místního rozvoje a reaguje na identifikované výzvy se kterými se v současné době obec potýká. Aktéři místního rozvoje poskytli podnět k identifikaci hlavních rozvojových výzev, které jsou následně promítnuty v tomto programovém cíli. Programový cíl, opatření a aktivity se zaměřují na modernizaci odpadového hospodářství a podporu ekologických technologií. Podrobnějšímu popisu jednotlivých opatření se věnují dané aktivity.

Tabulka 13 Programový cíl č. 1

Programový cíl	1	Modernizace odpadového hospodářství a podpora ekologických technologií
Opatření	1.1.	Modernizace systému nakládání s odpady
Aktivita		Zavedení čipového systému popelnic pro sledování vyprodukovaného směsného odpadu a spuštění konceptu PAYT (Pay As You Throw)
Opatření	2.1.	Podpora ekologické obecní techniky
Aktivita		Pořízení obecního elektromobilu pro komunální potřeby
		Vybudování dobíjecí stanice v areálu obecního úřadu

(zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 14 poskytuje bližší informace o aktivitě, která se zaměřuje na zavedení systému čipování popelnic pro sledování vyprodukovaného sběrného odpadu a spuštění konceptu PAYT (Pay As You Throw). Jako zdroj financování by obec zvolila své vlastní zdroje, protože nedosahuje na minimální částku u výzvy Operačního programu Životního prostředí (dále také „OPŽP“) a také nespadá do jeho oblasti působení.

Tabulka 14 Opatření 1.1. – aktivita

Název aktivity	Zavedení čipového systému popelnic pro sledování vyprodukovaného směsného odpadu a spuštění konceptu PAYT
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Vrbátky, Dubany na Hané, Štětovice
Předpokládané náklady	120.000 Kč Předpokládané náklady na zavedení čipového systému a nastavení konceptu PAYT se odvíjí od množství domácností v obci (počtu popelnic), nákupní ceny čipů, softwaru a jeho udržování, rezerv na nečekané náklady.
	Obec zpracuje zadávací dokumentaci o čipovém systému popelnic pro sledování vyprodukovaného množství směsného odpadu a

Popis projektu	konceptu PAYT. Vyhlásí veřejnou zakázku a na základě vyhodnocení kritérií vybere nejvhodnějšího dodavatele. Vybraný dodavatel se postará o splnění předmětu zakázky, tedy o dodání a zavedení čipů do popelnic, zajištění softwaru k sledování vyprodukovaného odpadu a o jeho roční údržbu. Dále obec zajistí informovanost občanů o nastávajícím projektu, kterou provede pomocí veřejné vyhlášky, webových a sociálních stránek. Obec sdělí občanům tři termíny uskutečnění čipování popelnic a požádá je o přístupnost k popelnici v těchto dnech. O implementaci čipů se postará vybraný dodavatel. Čipy budou zavedeny do popelnic směsného odpadu, a to u všech domácností na území obce. Následně se zavede koncept PAYT tzn. nové poplatky za množství vyprodukovaného směsného odpadu. Sběr odpadu bude zajištěn aktuální externí firmou jejíž vozidla disponují čtecím zařízením.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroj financování	Vlastní zdroje obce

(zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 15 poskytuje konkrétnější informace o aktivitě, která specifikuje opatření 2.1. – podpora ekologické obecní techniky. V minulosti byla v rámci Národního programu Životního prostředí (dále také „NPŽP“) vyhlášená výzva č. 3/2022, prostřednictvím které mohly obce žádat Státní fond Životního prostředí (dále také „SFŽP“) o podporu zaměřenou na elektromobilitu. Aktuálně není vypsána žádná výzva, která by pro obec byla vhodná. Obec tedy musí sledovat aktuální výzvy na stránkách SFŽP. V případě výskytu vhodné výzvy by obec zažádala o finanční prostředky a spoluúčast by financovala z vlastních zdrojů.

Tabulka 15 Opatření 2.1. – aktivita

Název aktivity	Pořízení obecního elektromobilu pro komunální potřeby
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Vrbátky, Dubany na Hané, Štětovice
Předpokládané náklady	430.000 Kč – Cena elektromobilu byla stanovena na základě cenového průzkumu.

Popis projektu	Obec pořízením elektrického automobilu nahradí stávající obecní automobil, který je podle aktérů místního rozvoje v neuspokojivém stavu. Nový elektromobil bude šetrný k životnímu prostředí a bude využíván zejména obecním zaměstnancem pro komunální potřeby.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroj financování	SFŽP – sledovat aktuální výzvy Vlastní zdroje obce – financování zbylých výdajů

(zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 16 poskytuje podrobnější informace o aktivitě, která specifikuje opatření 2.1. – podpora ekologické obecní techniky. Vybudování dobíjecí stanice pro obecní elektromobil je obvykle součástí podporovaných aktivit v rámci výzvy SFŽP, která se zaměřuje na elektromobilitu. Celkové náklady na projekt by tedy v souhrnu činily 490.000 Kč.

Tabulka 16 Opatření 2.1. – aktivita

Název aktivity	Vybudování dobíjecí stanice v areálu obecního úřadu
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Vrbátky
Předpokládané náklady	60.000 Kč – Cena dobíjecí stanice pro elektromobil byla stanovena na základě cenového průzkumu.
Popis projektu	Obec zpracuje zadávací dokumentaci o výstavbě dobíjecí stanice, vyhlásí veřejnou zakázku a na základě vyhodnocení kritérií vybere dodavatele, který je pro obec nejvhodnější. Vybraný dodavatel zajistí vybudování této stanice, a to v prostorách obecního úřadu v obci Vrbátky. Úřad proběhl kompletní rekonstrukcí a představuje vhodné, bezpečné a dostupné místo pro situování stanice.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroj financování	SFŽP – sledovat aktuální výzvy Vlastní zdroje obce – financování zbylých výdajů

(zdroj: vlastní zpracování)

6.2.7 Programový cíl č. 2

Tabulka č. 18 popisuje programový cíl č. 2, který předtím nefiguroval v programu rozvoje, ale na základě zrealizovaných rozhovorů patří k stěžejní oblasti, o kterou je potřeba rozšířit aktualizovaný program rozvoje. Programový cíl disponuje jedním opatřením a aktivitou, která je blíže popsána v tabulce č. 17.

Tabulka 17 Programový cíl č. 2

Programový cíl	2	Zkvalitnění veřejného prostoru a komunitního života
Opatření	2.1.	Zlepšení zázemí pro volnočasové aktivity
Aktivita	Úprava veřejného prostranství v blízkosti multifunkčního hřiště	

(zdroj: vlastní zpracování)

Tabulka č. 18 poskytuje bližší informace o realizaci aktivity, která se zaměřuje na úpravu veřejného prostranství v blízkosti multifunkčního hřiště na území obce Vrbátky. Do února 2025 obec mohla využít dotačního titulu Programu obnovy venkova Olomouckého kraje, který se zaměřuje na podporu budování a obnovu infrastruktury obce. Dotační titul je vhodný pro obce do 2 000 obyvatel. Program obnovy venkova obcím do 2 000 obyvatel financuje 60% uznatelných nákladů. Aktuálně skončila doba pro podávání žádostí, avšak dotační titul se opakuje každým rokem. Obec tedy o tento dotační titul může zažádat v roce nadcházejícím. Zbylou část finančních prostředků by obec hradila ze svých vlastních zdrojů.

Tabulka 18 Opatření 2.1. – aktivita

Název aktivity	Úprava veřejného prostranství v blízkosti multifunkčního hřiště
Nositel	Obec Vrbátky
Lokalizace	Vrbátky
Předpokládané náklady	350.000 Kč – Cena venkovního posezení byla stanovena na základě cenového průzkumu.
Popis projektu	V rámci tohoto projektu dojde k vybudování venkovního posezení, které bude situováno v blízkosti multifunkčního hřiště ve Vrbátkách. Nejdříve se připraví základy pro výstavbu a poté se zrealizuje vybudování přístřešku. Obec využije dosavadní lavice a

	stoly, které má k dispozici a dodatečně zakoupí lavice a stoly nové. Následně dojde k výsadbě keřů v okolí nového venkovního posezení a doplnění stojanu na jízdní kola.
Plánovaná realizace	2025-2028
Zdroj financování	Olomoucký kraj – sledovat aktuální dotační titul Vlastní zdroje obce – financování zbylých výdajů

(zdroj: vlastní zpracování)

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřovala na bližší popis místního rozvoje obce Vrbátky a na poskytnutí návrhu aktualizace Programu rozvoje obce Vrbátky, a to na základě vymezení hlavních rozvojových výzev. Bakalářská práce byla koncipovaná na dvě části to na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce představovala literární rešerši na jejímž základě byly vysvětleny stěžejní pojmy, které byly rozděleny do tří kapitol. První kapitola se zaměřovala na problematiku obcí a jejich financování, druhá kapitola se zaměřovala na klíčové pojmy místního rozvoje a třetí kapitola reflektovala strategický management a plánování ve veřejné správě. Informace obsažené v teoretické části představovaly sekundární zdroje, kterými byla odborná literatura a české i zahraniční internetové zdroje. Teoretická část vytvořila podklad pro zpracování praktické části.

Praktická část práce stavěla na poznatcích teoretické části a zaměřovala se na socioekonomickou analýzu obce Vrbátky, která vycházela především ze strategických dokumentů obce, Českého statistického úřadu a dalších relevantních internetových zdrojů. Analýza popisovala sociální i ekonomické oblasti a to obyvatelstvo, občanskou vybavenost, životní prostředí, infrastrukturu, ekonomickou strukturu, analýzu hospodaření a vnější vztahy obce. Socioekonomická analýza poskytla důležité poznatky o současném stavu zmiňovaných oblastí obce, které napomohly k vytvoření návrhu aktualizace programu rozvoje. Primární data v praktické části práce představovaly zrealizované semistrukturované rozhovory s pěti aktéry místního rozvoje. Vybraným aktérům byly položeny tři otázky směřované na současný stav obce, hlavní bariéry rozvoje a příležitosti, které by obec měla využít. Na základě provedené analýzy a rozhovorů byly odhaleny hlavní rozvojové výzvy se kterými se obec v současné době potýká.

Identifikované výzvy byly následně promítnuty do návrhové části bakalářské práce, která se zaměřovala na aktualizaci Programu rozvoje obce Vrbátky. Nejdříve byla stanovena nová vize obce, která reagovala na současný stav obce. Následně bylo vybráno celkem pět opatření ze stávajícího programu rozvoje, která již nebyla relevantní a byla tedy aktualizována a detailně popsána v jednotlivých aktivitách. Jako reakce na odhalené rozvojové výzvy byly navrženy zcela dva nové programové cíle, které byly detailněji popsány do jednotlivých opatření a aktivit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. FOTR, Jiří; SOUČEK, Ivan; VACÍK, Emil; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav, 2020. *Tvorba strategie a strategické plánování: Teorie a praxe - 2., aktualizované a doplněné vydání*. Grada. ISBN 978-80-271-2499-2.
2. HEJDUKOVÁ, Pavlína, 2015. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Beckovy ekonomické učebnice. V Praze: C.H. Beck. ISBN 9788074002984.
3. HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír, 2021. *Základy organizace veřejné správy v České republice, 4. vydání*. Brno: VK. ISBN 978-80-87713-21-1.
4. KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra, 2019. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání*. Ostrava: Montanex. ISBN 978-80-7225-465-1.
5. KRBOVÁ, Jana, 2016. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788075525871.
6. LOCHMANNOVÁ, Alena, 2017. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Computer Media. ISBN 9788074022951.
7. MAAYTOVÁ, Alena; OCHRANA, František a PAVEL, Jan, 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Expert. Praha: Grada Publishing. ISBN 9788024755618.
8. MALAST, Jan, 2016. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 9788026106579.
9. MALIZIA, Emil E.; FESER, Edward J.; RENSKI, Henry a DRUCKER, Joshua, 2021. *Understanding local economic development*. Second edition. London: Routledge, Taylor & Francis Group. ISBN 978-0-367-55739-3.
10. PAVLÍK, Marek, 2014. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Manažer. Praha: Grada. ISBN 9788024752563.
11. PAVLÍK, Marek; ŠIMKA, Karel; POSTRÁNECKÝ, Josef a POMAHAČ, Richard, 2020. *Moderní veřejná správa: zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-048-9.
12. PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání*. Finance. Praha: Grada Publishing. ISBN 9788024756080.

13. SEDMIHRADSKÁ, Lucie, 2015. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788074789670.
14. SVOBODA, František, 2017. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Ekopress. ISBN 9788087865354.
15. VEBER, Jaromír, 2021. *Management: základy, přístupy, soudobé trendy*. I. vydání. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-87865-69-9.

Internetové zdroje

CUKROVAR VRBÁTKY A.S., 2025. *Kontakty*. Online. Cukrovar Vrbátky a.s. Dostupné z: <https://www.cukrovarvrbatky.cz/kontakt/>. [cit. 2025-04-01].

CUSTODIUM, ©2019-2025. *Dům s pečovatelskou službou*. Online. CUSTODIUM. Dostupné z: <https://www.custodium.cz/zarizeni/dum-s-pecovatelskou-sluzbou-vrbatky/>. [cit. 2025-04-01].

ČSÚ, 2025. *Veřejná databáze*. Online. ČSÚ. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#>. [cit. 2025-04-03].

EUROPEAN COMMISSION, 2018. *Guidance for Member States and Programme Authorities on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds*. Online. European Commission. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guidance/guidance_community_local_development.pdf. [cit. 2025-04-01].

EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, 2016. *LEADER Local Development Strategies (LDS)*. Online. European Commission. Dostupné z: https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/enrd-guidance_lds.pdf. [cit. 2025-04-05].

EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, 2021. *LEADER/CLLD explained*. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.html. [cit. 2025-04-05].

EUROPEAN UNION, 2022. *The ESF and community-led local development: Lessons for the future*. Online. Dostupné z: <file:///C:/Users/skopo/Downloads/the%20esf%20and%20community-led%20local%20development-KE0921329ENN.pdf>. [cit. 2025-04-05].

EVROPSKÁ UNIE, 2025. *Operační program Životní prostředí 2021–2027*. Online. Dostupné z: <https://opzp.cz/>. [cit. 2025-05-16].

KRUH PŘÁTEL HUDBY VRBÁTEK, DUBAN A ŠTĚTOVIC, Z.S., 2022. *O spolku*. Online. Kruh přátel hudby Vrbátek, Duban a Štětovic, z.s. Dostupné z: <https://kphudby.cz/index.html>. [cit. 2025-04-01].

MĚSTO VELKÁ BYSTRICE, 2024. *Lašufka, Bystročice a Kohótek, Vrbátky*. Online. 750 let Velké Bystřice. Dostupné z: <https://www.velkabystrice.cz/cs/archiv/lasufka-bystrocice-a-kohotek-vrbatky.html>. [cit. 2025-04-01].

MINISTERSTVO KULTURY, 2025. *Program záchrany architektonického dědictví*. Online. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-cs-283>. [cit. 2025-05-16].

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, ©2025. *Integrovaný regionální operační program*. Online. Dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs/>. [cit. 2025-05-16].

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2018. *Metodika přípravy veřejných strategií*. Online. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getmedia/70d00bf5-cec5-4ddd-9309-a3f54c216ea8/Metodika-pripravy-verejnych-strategii-plna-verze_1.pdf.aspx?ext=.pdf. [cit. 2025-05-14].

NSMAS ČR, ©2025. *Co jsou MAS*. Online. NSMAS ČR. Dostupné z: <https://www.nsmas.cz/o-nas/co-jsou-mas/>. [cit. 2025-04-01].

OBEC VRBÁTKY, 2020. *Strategie rozvoje cyklostezek v Obci Vrbátky*. Online. Vrbátky - Dubany - Štětovice. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/file.php?nid=1105&oid=7731524>. [cit. 2025-03-26].

OBEC VRBÁTKY, 2020. *Strategie rozvoje veřejné zeleně Obce Vrbátky*. Online. Vrbátky - Dubany - Štětovice. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/file.php?nid=1105&oid=7897428>. [cit. 2025-03-26].

OBEC VRBÁTKY, 2022. *Plán rozvoje sportu obce Vrbátky na období 2022–2026*. Online. Vrbátky - Dubany - Štětovice. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/file.php?nid=1105&oid=9194126>. [cit. 2025-03-26].

OBEC VRBÁTKY, 2022. *Program rozvoje Obce Vrbátky na období 2022-2028*. Online. Vrbátky - Dubany - Štětovice. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/file.php?nid=1105&oid=8778894#:~:text=Program%20rozvoje>

%20obce%20je%20z%C3%A1kladn%C3%ADm%20pl%C3%A1novac%C3%ADm%20dokumentem%20obce%2C,%C5%99%C3%ADdit%20procesy%20pl%C3%A1nov%C3%A1n%C3%AD%20ve%20v%C5%A1ech%20oblastech%20rozvoje%20obce.. [cit. 2025-03-26].

OBEC VRBÁTKY, 2024. *Územní plán Vrbátky Změna č. 1*. Online. Vrbátky - Dubany - Štětovice. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/file.php?nid=1105&oid=12013992>. [cit. 2025-03-26].

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2025. *Olomoucký kraj*. Online. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/>. [cit. 2025-05-16].

PROSTĚJOV VENKOV O.P.S., ©2025. *Standardizace MAS 2020*. Online. Prostějov venkov o.p.s. Dostupné z: <https://www.maspvvenkov.cz/dokumenty/standardizace-mas/>. [cit. 2025-04-01].

SVAZEK OBCÍ PROSTĚJOV - VENKOV, ©2025. *Úvod*. Online. Prostějov - venkov. Dostupné z: <https://www.pv-venkov.cz/>. [cit. 2025-03-30].

VRBÁTKY, ©2025. *Vrbátky - Dubany - Štětovice*. Online. Dostupné z: <https://www.vrbatky.cz/>. [cit. 2025-03-26].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ZDENY KAPRÁLOVÉ A MATEŘSKÁ ŠKOLA VRBÁTKY, ©2025. *Co a kdo je KPŠ*. Online. Základní škola Zdeny Kaprálové a Mateřská škola Vrbátky. Dostupné z: <https://www.skolavrbatky.cz/co-a-kdo-je-kps>. [cit. 2025-04-01].

ZŠ A MŠ VRBÁTKY, ©2011. *Zdena Kaprálová*. Online. ZŠ a MŠ Vrbátky. Dostupné z: <https://skolavrbatky.webnode.cz/>. [cit. 2025-04-01].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Katastrální území obce Vrbátky	36
Obrázek 2 Vývoj počtu obyvatel v obci Vrbátky v letech 2013-2023.....	38
Obrázek 3 Vývoj počtu narozených a zemřelých v obci Vrbátky v období 2013-2023	40
Obrázek 4 Migrace obyvatel obce Vrbátky v období 2013-2023.....	41
Obrázek 5 Vývoj nezaměstnanosti obce Vrbátky v období 2014-2024.....	56
Obrázek 6 Porovnání schválených a skutečných příjmů obce Vrbátky v období 2020-2024	58
Obrázek 7 Porovnání schválených a skutečných výdajů obce Vrbátky v období 2020-2024	59

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Věková struktura obce Vrbátky	39
Tabulka 2 Struktura domů v obci Vrbátky v roce 2021	42
Tabulka 3 Kulturní památky zapsané v ÚSKP ČR	45
Tabulka 4 Seznam prostranství pro využití volného času v obci Vrbátky a místních částech	47
Tabulka 5 Seznam pozemních komunikací III. třídy procházející obcí Vrbátky a jejími místními částmi	53
Tabulka 6 Druhy pozemků v obci Vrbátky a místních částech.....	55
Tabulka 7 Přehled příjmů obce Vrbátky v období 2020-2024.....	57
Tabulka 8 Přehled výdajů obce Vrbátky v období 2020-2024.....	58
Tabulka 9 Vývoj salda obce Vrbátky v období 2020-2024	59
Tabulka 10 Přijaté dotace obce Vrbátky v letech 2020-2024	60
Tabulka 11 Vybudování hasičské zbrojnice a jejího vybavení	72
Tabulka 12 Oprava budovy fary v Dubanech na Hané	73
Tabulka 13 Programový cíl č. 1	75
Tabulka 14 Opatření 1.1. – aktivita.....	75
Tabulka 15 Opatření 2.1. – aktivita.....	76
Tabulka 16 Opatření 2.1. – aktivita.....	77
Tabulka 17 Programový cíl č. 2	78
Tabulka 18 Opatření 2.1. – aktivita.....	78

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd.	A tak dále
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
CVC	Centrum volného času – volňásek
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
IDSOK	Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje
IROP	Integrovaného regionálního operačního programu
LDS	Strategie místního rozvoje
LEADER	Propojení opatření pro rozvoj hospodářství venkova
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠ	Mateřská škola
MŽP	Ministerstva životního prostředí
Např.	Například
NPŽP	Národní program Životního prostředí
OPŽP	Operačního programu Životního prostředí
PAYT	Pay As You Throw – zaplat' kolik vyhodíš
PZAD	Program záchrany architektonického dědictví
SCLLD	Strategií komunitně vedeného místního rozvoje
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SFŽP	Státního fondu Životního prostředí
SLBD	Sčítání lidu, bytů a domů
TJ	Tělesná výchova
Tzn.	To znamená

ÚSC	Územní samosprávný celek
ÚSKP ČR	Ústředním seznamu kulturních památek České republiky
z.s.	Zapsaný spolek
ZŠ	Základní škola
ZTP	Zvlášť těžké postižení